

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Europese Subsidiewijzer

2014-2020

**Europese Subsidiewijzer
2014-2020**

Colofon

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Postbus 30435

2500 GK Den Haag

Informatiecentrum 070 3738020

E-mail: informatiecentrum@vng.nl

Auteur

Arjen Langhorst (VNG)

Jody van Diemen (VNG)

Vormgeving

Chris Koning (VNG)

Foto's

123rf.com

nationalebeeldbank.nl

September 2014

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Leeswijzer	7
Praktische tips voor subsidieaanvragers	9
De Europese Fondsen	15
<i>Gedecentraliseerde Fondsen</i>	<i>17</i>
Inleiding: De Europese Structuur- en Investeringsfondsen	18
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	21
<i>Noord-Nederland</i>	<i>24</i>
<i>Oost-Nederland</i>	<i>28</i>
<i>Zuid-Nederland</i>	<i>31</i>
<i>West-Nederland</i>	<i>34</i>
Europees Sociaal Fonds	38
Europese Territoriale Samenwerking	41
<i>INTERREG A</i>	<i>42</i>
<i>Maas-Rijn</i>	<i>45</i>
<i>Vlaanderen-Nederland</i>	<i>47</i>
<i>2 Zeeën</i>	<i>50</i>
<i>INTERREG B</i>	<i>53</i>
<i>INTERREG Europe</i>	<i>59</i>
<i>Urbact III</i>	<i>62</i>

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling	65
Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij	69
<i>Thematische Fondsen</i>	73
Thema: Slimme Groei	75
Onderzoek & Innovatie	77
<i>Horizon 2020</i>	78
Thema: Duurzame Groei	83
Milieu	85
<i>LIFE</i>	86
Transport	89
<i>Connecting Europe Facility</i>	90
Thema: Inclusieve Groei	93
Cultuur	95
<i>Creative Europe</i>	96
Europees Burgerschap	99
<i>Europa voor de Burger</i>	100
Gezondheidszorg	103
<i>Gezondheid voor Groei</i>	104
Jeugd, Onderwijs en Sport	107
<i>Erasmus+</i>	108
<i>Erasmus+ Sport</i>	111
Justitie, Recht en Burgerschap	113
<i>Justitie Programma</i>	114
<i>Migratiefondsen</i>	116
<i>Grondrechten, gelijkheid en burgerschap programma</i>	118
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	121
<i>EASI</i>	122

Voorwoord

De Europese Unie heeft een ambitieuze agenda om te komen tot een slimme, duurzame en inclusieve groei. Deze ambitieuze agenda is slechts haalbaar als ook decentrale overheden zich inzetten om deze doelen te halen.

Decentrale overheden hebben op tal van terreinen projecten die bijdragen aan innovatieve economische groei, duurzame ontwikkelingen en een inclusieve samenleving. De EU helpt u om uw prioriteiten als decentrale overheid werkelijkheid te maken. Op vele beleidsterreinen kunnen projecten worden gefinancierd door Europese subsidieprogramma's.

Naast de financiële steun die Europese programma's bieden, stimuleren ze ook samenwerking binnen Europa. Dit levert vaak interessante samenwerkingsverbanden en kennis op. De subsidieprogramma's stimuleren u zowel in de regio op zoek te gaan naar partners uit het bedrijfsleven en kennisinstellingen, als samen te werken met organisaties in het buitenland. Het uitwisselen van ervaringen en kennis kunnen uw beleid versterken en uw gemeente binnen Europa op de kaart zetten.

Met deze vernieuwde Europese Subsidiewijzer biedt de VNG u een systematisch overzicht van de subsidieprogramma's die voor decentrale overheden van belang zijn. Deze subsidiewijzer introduceert u in de mogelijkheden die er beschikbaar zijn in Europa, bij welke prioriteiten deze aansluiten en waar u terecht kunt om

zo efficiënt mogelijk een subsidie te vinden die bij uw ambities past.

De ondersteuning bij uw zoektocht naar Europese subsidies blijft niet bij deze subsidiewijzer. De VNG heeft een breed aanbod aan dienstverlening op het gebied van Europese subsidies. Zo verzorgen wij informatieve presentaties in uw gemeente, regio of provincie, bent u welkom voor een adviesgesprek over subsidiemogelijkheden, maken wij subsidiescans en publiceren partnersearches en kunt u bij ons terecht voor al uw andere EU-subsidievragen.

Kijk voor de mogelijkheden die de VNG u biedt daarom eens op onze VNG Europa pagina: www.VNG.nl/directie-europa. Daar vindt u tevens uitleg over onze platform- en belangenbehartiging activiteiten.

Ik wens u veel succes bij het nastreven van uw eigen gemeentelijke agenda in en met de Europese Unie!

Annemarie Jorritsma

Leeswijzer

Deze Europese Subsidiewijzer geeft een overzicht van alle subsidieprogramma's die de Europese Unie beschikbaar stelt in de periode 2014-2020 voor (onder andere) decentrale overheden.

Na een algemeen hoofdstuk met praktische tips worden de diverse fondsen omschreven. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen gedecentraliseerde subsidieprogramma's die op nationaal of regionaal (landsdelig) niveau geormerkt zijn en thematische subsidieprogramma's die veelal in Brussel beheerd worden.

Voor de gedecentraliseerde programma's wordt aan de lidstaten een vast budget toebedeeld. Deze subsidies moeten zodoende nationaal worden aangevraagd.

De thematische subsidieprogramma's worden op Europees niveau opgesteld en gelden voor de gehele EU. Deze fondsen moeten direct bij de EU worden aangevraagd. Meestal bestaan er wel nationale contactpunten die u over deze fondsen kunnen informeren of zelfs ondersteuning bieden bij uw aanvraag.

Per fonds worden in deze subsidiewijzer de doelstellingen, mogelijke acties, het budget, de voorwaarden voor aanvragen en de contactinformatie zo nauwkeurig mogelijk weergegeven.

Tijdens het lezen zult u meerdere malen termen als innovatief, duurzaam en

inclusief tegen komen. Het zijn ruime begrippen die op verschillende manieren te interpreteren zijn. Ze komen voort uit de Europa 2020 strategie voor een slimme, duurzame en inclusieve groei. De Europese Commissie heeft namelijk voor alle gedecentraliseerde fondsen en voor een groot aantal van de thematische fondsen de voorwaarde gesteld dat ze bijdragen aan de Europa 2020 strategie.

De Europa 2020 strategie is de meerjarenstrategie van de Europese Unie. Daarom zijn de thematische fondsen verdeeld over de thema's Slimme Groei, Duurzame Groei en Inclusieve Groei. De operationele programma's die per fonds zijn opgesteld geven de specifieke invulling van hoe het betreffende fonds bijdraagt aan (bepaalde doelstellingen van) de Europa 2020 strategie. De operationele programma's zijn meestal op de websites van de subsidieprogramma's te vinden.

Deze subsidiewijzer biedt u een handvat om snel te scannen of er mogelijkheden voor uw project(en) beschikbaar zijn. Wanneer u vervolgens een aanvraag overweegt, raadt de VNG aan om de website van het fonds goed door te lezen en het complete operationeel programma te downloaden en door te nemen. De vindplaats van deze operationele programma's vindt u terug per fonds onder contactgegevens.

Praktische tips voor subsidieaanvragers

De VNG biedt alle decentrale overheden dienstverlening op het gebied van Europese subsidies. Deze Subsidiewijzer is hiervoor een eerste handreiking. Voor specifieke vragen kunt u terecht bij de Directie Europa. U kunt contact opnemen met de Directie Europa voor:

- ★ Adviesgesprekken over subsidies
- ★ Subsidiescans
- ★ Informatiepresentaties
- ★ Vraagbeantwoording
- ★ Partnersearches
- ★ Kennisnetwerken

Daarnaast bestaat het EU-ambtenarennetwerk waar u uw vragen en ervaringen kunt delen met collega-ambtenaren. Als u zich aanmeldt voor dit netwerk ontvangt u tweewekelijks de nieuwsbrief 'Europa in een Oogwenk'. Daarnaast worden er jaarlijks bijeenkomsten georganiseerd voor het netwerk.

U kunt hiervoor contact opnemen met het VNG Informatiecentrum: informatiecentrum@vng.nl.

NextStep@EU

Om de kennis over Europese subsidies in uw organisatie te borgen heeft de VNG samen met subsidieadviesbureau TRIAS een e-learning module ontwikkeld: NextStep@EU. De e-learning tool biedt de mogelijkheid om medewerkers op te leiden en daardoor efficiënter gebruik te maken van provinciale, landelijke en Europese subsidies.

Het lesprogramma bestaat uit drie modules:

1. Voorbereiding van een subsidieaanvraag

In deze module leer je een plan van aanpak op te stellen, een analyse te maken van de haalbaarheid en draagvlak te creëren binnen het bestuur.

2. Match en aanvraag

In deze module leer je een concrete subsidieaanvraag op te stellen waarbij elke stap tot die aanvraag wordt uitgelegd en in de praktijk wordt toegepast.

3. Uitvoering

In deze laatste module leer je hoe te komen tot een goede uitvoering, monitoring en eindverantwoording van de toegekende subsidie.

De meerwaarde van NextStep@EU is dat het een projectidee koppelt aan subsidie-regelingen. Daarbij maakt het systeem ook een inschatting van de haalbaarheid van een subsidieaanvraag en ondersteunt het bij de financiële verantwoording. Tevens biedt het systeem ruimte voor kennisuitwisseling in een online community.

Meer informatie vindt u op de website www.nextstepeu.eu. U kunt ook contact opnemen: 077-3000003 of info@nextstepeu.eu.

Praktische Tips

Hieronder worden alvast enkele praktische tips gegeven om u op weg te helpen.

Waarom een Europese subsidie aanvragen?

Bij de afweging van het wel of niet aanvragen van een Europese subsidie is het goed om te beseffen dat het hoofddoel niet alleen "geld binnenhalen" kan zijn. In de huidige economische tijd is toch al snel de idee dat er gaten gedicht kunnen worden met Europees geld. Er liggen zeker kansen in Europa, maar de subsidies zijn beschikbaar voor specifieke doelstellingen in een Europese dimensie. Daarbij gaat het om kennisontwikkeling, vaak in samenwerking met buitenlandse partners. Voordelen van Europese subsidies zijn het verbreden van netwerken, blikverruiming, profilering en bestuurlijk krediet.

Past het project bij de eigen doelstellingen van de gemeente?

Het is misschien verleidelijk om eerst na te gaan welke subsidiemogelijkheden er zijn, en vervolgens te kijken of er een bepaald project opgestart zou kunnen worden wat bij die mogelijkheid aansluit. Het aanvragen en administreren van Europees geld vergt echter behoorlijk wat capaciteit van de organisatie. Het belangrijkste uitgangspunt bij het aanvragen van een subsidie zou dus eigenlijk altijd het eigen beleid moeten zijn. Vanuit de eigen beleidsprioriteiten kan vervolgens bekeken worden of er bijpassende subsidiemogelijkheden bestaan die dat beleid versterken. Bovendien financiert de EU een project nooit voor 100 procent (het principe van cofinanciering) maar wordt er altijd een eigen bijdrage verwacht.

Is het bestuur bereid te investeren en te faciliteren?

Het is belangrijk om na te gaan of er draagvlak is binnen de organisatie om een Europese subsidie aan te vragen. Wat zijn de ambities van het bestuur? Heeft de politiek voldoende aandacht voor Europa? Wanneer het bestuur onvoldoende zicht heeft op het belang van Europese subsidies en de capaciteit die ervoor nodig is om een succesvol traject te doorlopen, is de kans groot dat de organisatie ambtelijk minder toegerust is om subsidies aan te vragen. Het aanvragen van Europese subsidies moet een bewuste keuze zijn van het bestuur en hoger ambtelijk management en passen binnen hun opvattingen, visie en strategie. Alleen dan is de slaagkans groot voor het succesvol binnenhalen en houden van Europese subsidies, omdat er ook voldoende capaciteit voor vrij wordt gemaakt.

Cofinanciering ja of nee?

Bij Europese projecten geldt altijd het principe van cofinanciering. De cofinancieringspercentages van de diverse Europese programma's verschillen per programma en per aanvraagronde. Over het algemeen financiert de EU maximaal 80%, maar bij een groot aantal subsidieprogramma's ligt dat percentage op 50%. Dit betekent dat er van de totale begroting van het project minimaal 50% eigen financiële bijdrage wordt verwacht. De eigen financiële bijdrage kan bijvoorbeeld (gedeeltelijk) bestaan uit de bijdrage die al gereserveerd is voor het project of het beleid dat de gemeente wil uitvoeren. Eventuele andere partners dragen ook bij aan het 'eigen geld' en soms zijn ook andere organisaties of het Rijk en andere provincies en gemeenten bereid mee te betalen.

Subsidie zelf aanvragen of uitbesteden?

Elke organisatie kan keuzes maken in de mate van intensiteit waarmee een subsidieaanvraag wordt opgepakt. Zo kan ervoor worden gekozen een gedeelte of zelfs de hele aanvraag uit te besteden. Dit beperkt de capaciteit die zo'n aanvraag van de organisatie eist, maar de organisatie bouwt geen kennis op voor eventuele toekomstige aanvragen. U kunt er ook voor kiezen om de aanvraag in eigen hand te houden. Het voordeel hiervan is dat u binnen uw organisatie kennis borgt over hoe een dergelijk proces werkt. Veel gemeenten maken in de eerste instantie in meer of mindere mate gebruik van een externe adviseur om eigen medewerkers te ondersteunen in het proces en zo kennis op te bouwen. Vraagt u altijd naar referenties van de externe bureaus. Vraag daarbij specifiek naar ervaringen met de relevante Europese subsidieprogramma's! Sommige bureaus hebben ervaring met een specifiek programma, maar zijn minder goed in staat te adviseren over andere Europese subsidies. Let op met organisaties die diensten aanbieden op een no cure no pay basis. Deze bureaus hebben bij een groot aantal Europese subsidieprogramma's niet zo'n goede naam. Zij vuren in sommige gevallen aanvragen zonder al te veel kennis van het project op de programmasecretariaten af, met de filosofie dat er altijd wel één goedgekeurd wordt.

Hoe werkt een "Call for Proposal"?

Sommige Europese programma's werken met 'calls for proposals'. De doelstellingen en thema's van de Europese programma's zijn op hoofdlijnen bekend en kunt u terugvinden in deze subsidiewijzer. Per periode (vaak jaarlijks of tweejaarlijks) worden calls for proposals gepubliceerd met de specifieke voorwaarden en doelstellingen. Deze oproepen worden meestal ruim van tevoren aangekondigd en zijn te vinden op de website van het programmasecretariaat. Om te weten wat de kansen voor uw project zijn, kunt u het beste in een vroegtijdig stadium contact opnemen met het secretariaat of nationaal contactpunt, dus soms al voordat de officiële call gepubliceerd wordt. Dit heeft twee voordelen: ten eerste kunt u vast beginnen met het schrijven of aanpassen van uw project, omdat de medewerkers van de secretariaten u vaak al veel informatie en tips kunnen geven. Ten tweede kunt u vast uw projectplan onder de aandacht brengen en het secretariaat informeren waarom het van groot belang is voor het subsidieprogramma.

Hoe houd ik rekening met staatssteun en aanbesteden?

Bij het aanvragen en verlenen van Europese subsidies, die decentraal worden uitgevoerd, moeten de overheden zelf de staatssteun- en aanbestedingsregels

toepassen. Over de toepassing en de interpretatie van die regels leven veel vragen bij gemeenten (en de programma- en adviesbureaus die hen begeleiden). Het niet correct toepassen van de regels kan leiden tot vertraging van projecten of terugvordering van de Europese subsidie. Kennis van de staatssteun- en aanbestedingsregels is daarom van belang. Door tijdig rekening te houden met de regels en gebruik te maken van de mogelijkheden die de regels bieden, kunt u financiële en praktische risico's beperken.

Voor meer informatie over staatssteun en aanbesteden kunt u terecht bij Kenniscentrum Europa Decentraal (www.europadecentraal.nl)

Kunnen subsidies gecombineerd worden?

De Europese Commissie heeft een gids gelanceerd om de synergie tussen de Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESIF), Horizon2020, COSME, Erasmus+, Creative Europe en het Europese programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie onder de aandacht te brengen en te bevorderen bij de implementatie. De gids *'Enabling synergies between European Structural and Investment funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness related Union programmes'* bevat uitleg over de basisregels en principes van het combineren van verschillende fondsen en bevat aanbevelingen en beschrijft wat de Europese Commissie doet om synergie te faciliteren. Er zijn strikte voorwaarden verbonden aan het combineren van subsidies. Om echte synergie te creëren is het van belang om strategieën en uitvoering af te stemmen en goed in kaart te brengen waar de mogelijkheden tot het combineren van financiering liggen. De gids wordt aangevuld met aparte toelichting op de financiële instrumenten.

De volgende basisprincipes zijn opgesteld voor het combineren van fondsen en het creëren van synergie:

- ★ Synergie wordt gedefinieerd als: de gezamenlijke of gecoördineerde inspanningen om een grotere impact en efficiëntie te bereiken, het is niet alleen het combineren van ESIF en Horizon2020 financiering in een project!
- ★ Synergie wordt niet alleen bereikt door verschillende fondsen in één project maar ook door opvolgende acties die het project uitbreiden of door gelijktijdige projecten die het oorspronkelijke project of programma aanvullen.
- ★ Synergie is géén dubbele financiering: onder geen enkele voorwaarden mogen dezelfde kosten twee keer gefinancierd worden door verschillende subsidies.
- ★ In ESIF programma's kan worden opgenomen dat het mogelijk is om project-

voorstellen uit o.a. Horizon2020, waar niet genoeg budget voor is in de betreffende programma's, mede te financieren.

Het rapport is te vinden op de volgende website:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf

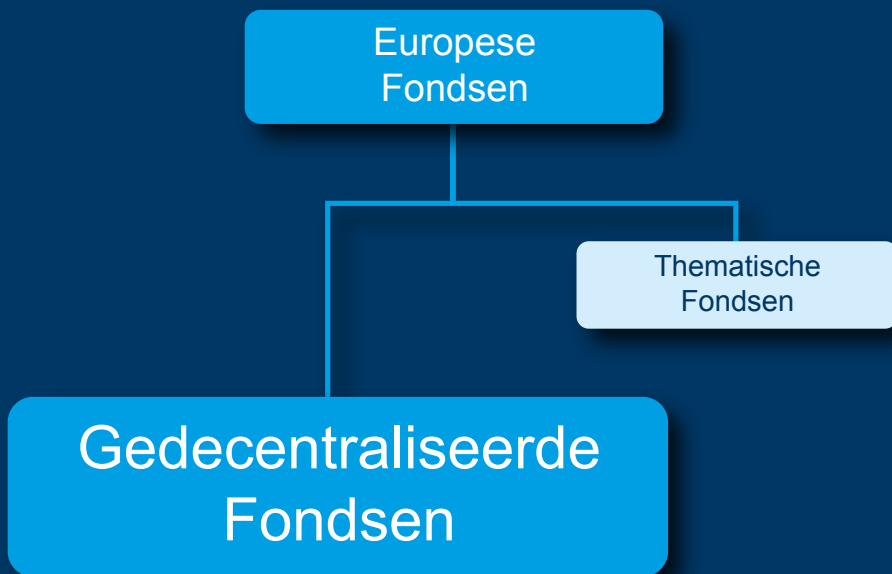
Een korte uitleg is hier terug te lezen: http://ec.europa.eu/regional_policy/information/search/detail.cfm?LAN=FR&lang=fr&id=608

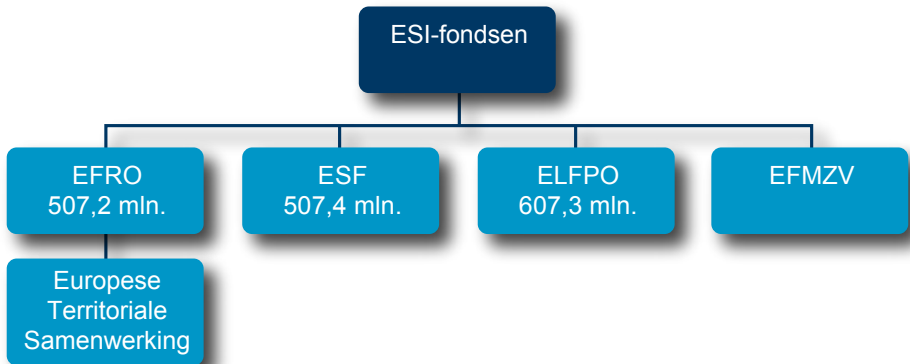
De Europese Fondsen

Inleiding: De Europese Structuur- en Investeringsfondsen

Voor de periode 2014-2020 heeft de Europese Commissie een overkoepelende verordening opgesteld voor vijf belangrijke fondsen: de Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESI-fondsen of ESIF). Deze budgetten zijn bedoeld om de economische en sociale ontwikkeling in de lidstaten te bevorderen, de economische verschillen tussen de Europese landen en regio's te verkleinen, het regionale concurrentievermogen en de regionale werkgelegenheid te verbeteren en samenwerking tussen lidstaten en regio's te stimuleren.

Het gaat hierbij om de volgende 5 ESI-fondsen:

- ★ Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling (EFRO)
- ★ Europees Sociaal Fonds (ESF)
- ★ Europese Territoriale Samenwerking (INTERREG)
- ★ Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO)
- ★ Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV)

De EU heeft ervoor gekozen de Europa 2020 strategie leidend te maken voor de inzet van ESI middelen. Met de ESI-fondsen wordt geprobeerd de doelstellingen te verwezenlijken die in het kader van Europa 2020 zijn opgesteld. Hiervoor heeft de Europese Commissie 11 thematische doelstellingen opgesteld. Iedere lidstaat heeft op basis hiervan haar prioriteiten kunnen kiezen. De lidstaat Nederland zet met de ESI-fondsen in op zeven thematische doelstellingen (zie tabel).

In samenwerking met regionale en lokale overheden, sociale partners en maatschappelijke organisaties heeft Nederland een partnerschapsovereenkomst opgesteld voor de inzet van het Plattelandsfonds, Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en het Europees Visserijfonds, om de samenhang van de fondsen tussen de verschillende lidstaten en overheden te bevorderen.

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen ^a						
Thematische Doelstellingen		Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG ^b	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;	X		X	X	
2	Verbetering van de toegang tot, alsmede het gebruik en de kwaliteit van informatie- en communicatietechnologie;					
3	Vergroting van de concurrentiekracht van kleine en middelgrote ondernemingen alsmede van de landbouwsector en de visserij- en aquacultuursector			X	X	X
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;	X		X		
5	Bevordering van de aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en -beheer;			X	X	
6	Bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen;			X		X
7	Bevordering van duurzaam vervoer en ophefing van knelpunten in centrale netwerkstructuren;			X		
8	Bevordering van werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit;	X ^c	X	X		
9	Bevordering van sociale inclusie en bestrijding van armoede;	X ^c	X		X	
10	Investing in onderwijs, vaardigheden en een leven lang leren;					
11	Vergroting van institutionele capaciteit en een doelmatig bestuur.			X		

a Nederland zet met de ESI-fondsen in op de vetgedrukte doelstellingen.
b Deze doelstellingen horen bij de Nederlandse INTERREG A,B en INTERREG EUROPE programma's. De doelstellingen verschillen per programma.
c Deze doelstellingen gelden alleen voor het landsdeel West

De verschillende ESI-fondsen hebben elk hun eigen specifieke doelstellingen uit de gekozen thematische doelstellingen. Deze doelstellingen zullen in de komende hoofdstukken uiteengezet worden.

Meer informatie

Rijksoverheid

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/europese-unie/europa-2020>

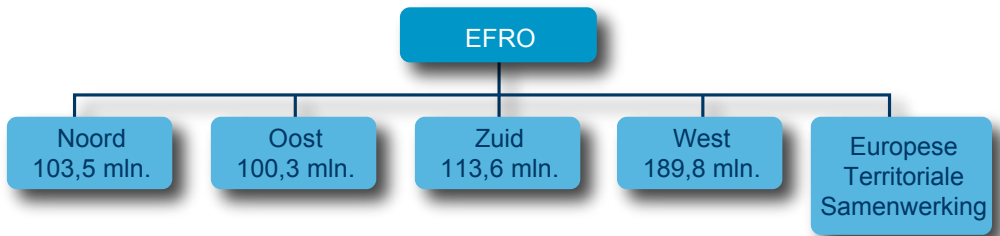
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/europese-subsidies/europese-structuur-en-investeringsfondsen>

Europese Commissie

Meer informatie over Europa 2020 op de website van de Commissie

http://ec.europa.eu/europe2020/index_nl.htm

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling (EFRO) is bedoeld om de economische verschillen tussen Europese regio's terug te dringen. Om dit te bereiken worden projecten gefinancierd die de economie van zwakkere regio's versterken en de economische groei van de meer ontwikkelde regio's vergroten. In het kader van regionale ontwikkeling zijn daarom twee doelstellingen opgesteld:

1. Investeren in groei en werkgelegenheid
2. Europese territoriale samenwerking

De eerste doelstelling wordt in Nederland uitgewerkt in vier regionale programma's, voor de tweede doelstelling zijn onder EFRO aparte programma's opgesteld (INTERREG). Deze programma's worden apart uiteengezet.

Doel en inhoud

Nederland zet met de EFRO-middelen in op twee doelen: de verhoging van (private) investeringen op het gebied van innovatie, onderzoek en ontwikkeling en de ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken. Hierbij is de betrokkenheid van het MKB van groot belang. Op het gebied van de overgang naar een koolstofarme energie gaat het vooral om het verbeteren van de energie-efficiëntie en de uitrol van innovatie op dit gebied. Daarnaast wil Nederland zorgen voor een verbeterd innovatieklimaat.

Vier landsdelen

In Nederland is het EFRO onderverdeeld in vier landsdelen, Noord, Oost, Zuid en West, met hun eigen landsdelige programma. De doelstellingen zijn nader gespecificeerd per landsdeel om zo goed aan te sluiten bij de regionale realiteit.

Voor de investeringen gericht op het thema innovatie hebben de landsdelen een “Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation” (RIS3) opgesteld. Deze strategie legt het verband met de Europa 2020 doelstellingen, benadrukt de unieke kenmerken en kwaliteiten van de regio en onderstreept de concurrentievoordelen. Hieronder wordt kort het programma per landsdeel uiteengezet. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de doelstellingen op de twee centrale thema’s: innovatie en koolstofarme energie. Per thema worden de specifieke doelstellingen en de daarbij behorende actielijnen beschreven. De actielijnen vormen de basis voor de financiering van projecten.

Voorwaarden

Gemeenten komen in aanmerking voor subsidie uit het EFRO. Er wordt door de Europese Commissie veel belang gehecht aan de samenwerking met het bedrijfsleven en specifiek het MKB. Daarnaast is het goed om aandacht te hebben voor het vermijden van overlap en het maximaliseren van synergie met andere programma’s (zoals Interreg A en B).

Projecten worden getoetst aan een landelijk toetsingskader. Aan het landelijk toetsingskader wordt door de betrokken partijen momenteel nog gewerkt. De toetsingskaders worden aan het begin van het programma vastgesteld door het Comité van Toezicht. De uitgangspunten van het toetsingskader voor projecten zullen zijn:

- ★ bijdrage aan de doelstellingen van het OP;
- ★ kwaliteit van het project;
- ★ marktpotentie;
- ★ innovatie.

Bij projecten moeten vooraf meetbare resultaten gedefinieerd worden. De projecten waarbij deze resultaten het best aansluiten op de resultaten die door de programma’s worden beoogd zullen uiteindelijk worden gehonoreerd.

- ★ Een project/aanvraag wordt technisch beoordeeld door de beheersautoriteit.
- ★ Voor de inhoudelijke beoordeling van de kwaliteit van het project wordt een adviescommissie met experts ingesteld, die een advies geeft op basis van een score op vooraf opgestelde criteria.
- ★ De criteria zijn in principe voor heel Nederland gelijk. Eventuele afwijkingen per landsdeel moeten worden gemotiveerd.
- ★ Als een project/aanvraag goed beoordeeld wordt, krijgt het een positief advies mee voor financiering.

Budget

Voor Nederland is het totale budget voor de landsdelige EFRO-programma's € 507,2 miljoen. Dit budget wordt als volgt over de landsdelen verdeeld:

Landsdeel Noord:	20,41%	€ 103,5 miljoen
Landsdeel Oost:	19,77%	€ 100,3 miljoen
Landsdeel Zuid:	22,40%	€ 113,6 miljoen
Landsdeel West:	37,42%	€ 189,8 miljoen

Meer informatie

Europese Commissie, Regionaal beleid

http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/regional/index_nl.cfm

Rijksoverheid

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/europese-subsidies/europese-structuur-en-investeringsfondsen/europees-fonds-voor-regionale-ontwikkeling>

RIS3

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/smart_specialisation_en.pdf

Noord-Nederland

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;	X				
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;	X				

In de RIS3-strategie van Noord-Nederland zijn vijf speerpuntclusters geselecteerd. Deze vormen onder andere de basis voor de innovatiestrategie:

- ★ Agrifood
- ★ Energie
- ★ Healthy Ageing
- ★ Watertechnologie
- ★ Slimme (sensor)systemen en materialen

In de RIS3 wordt de focus gelegd op het vinden van oplossingen voor vier maatschappelijke uitdagingen: gezondheid, demografie en welzijn; voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie; zekere, schone en efficiënte energie; en schone, veilige watervoorziening. De maatschappelijke uitdagingen vormen de kern van het EFRO-programma.

In het programma worden zes specifieke doelstellingen nagestreefd. Drie doelstellingen die bijdragen aan het thema innovatie en drie doelstellingen die bijdragen aan een koolstofarme economie. Vervolgens worden de type acties genoemd, die onder deze doelstelling kunnen worden gefinancierd. Het thema innovatie heeft vooral betrekking op de uitdagingen rond gezondheid, voedselzekerheid en water. Het thema koolstofarme economie heeft vooral betrekking op de uitdaging rond Energie.

Innovatie

Versterken van de regionale human capital agenda

Type acties:

- ★ Activiteiten om een beroepsgericht opleidingsaanbod tot stand te brengen dat sneller en beter kan inspelen op de vraag in de buitenwereld, bijvoorbeeld door een flexibele opleidingsstructuur of door vorming van kennisclusters.
- ★ Ontwikkeling van nieuwe samenwerkingsvormen tussen bedrijfsleven en

onderwijs. Onder meer door betrokkenheid bij het bepalen van eindtermen en het opstellen van curricula, ontwikkeling van kennisniveau van opleiders of door het beschikbaar stellen van kennis en faciliteiten van bedrijven voor opleidingsdoeleinden.

Stimuleren van de ontwikkeling van toepassingskennis door, met of in opdracht van het MKB

Type acties:

- ★ Stimulering van onderzoeksactiviteiten om tot innovatieve producten te komen, gerelateerd aan de genoemde uitdagingen van de RIS3. Een voorwaarde is dat het gaat om nieuwe kennis die door, samen met of in opdracht van het MKB wordt gegenereerd.
- ★ Het vormen en benutten van netwerken om kennis te genereren, vooral netwerken van organisaties met verschillende (sectorale en organisatorische) achtergronden. Ook internationale contacten zijn van belang om toegang tot kennis te hebben die elders aanwezig is en inzicht te vergroten in de internationale markt.

Het stimuleren van innovatie en valorisatie in het MKB

Type acties:

- ★ Projecten die bijdragen aan het stimuleren, starten of uitvoeren van innovatietrajecten waarbinnen innovatieve producten worden ontwikkeld (dat kan ook in de vorm van concepten, diensten of technologie).
- ★ Testen van nieuwe producten, concepten, diensten of technologieën in een praktijkomgeving (living lab). Dit gebeurt bij voorkeur in samenwerking met de beoogde eindgebruikers.
- ★ Indachtig de RIS3 worden projecten gestimuleerd waarin cross-overs tussen bedrijven uit diverse sectoren samenwerken aan de oplossingen voor de drie maatschappelijke uitdagingen gezondheid, voedselzekerheid en water.
- ★ Verder worden projecten ondersteund die de internationale oriëntatie van bedrijven vergroten. In het bijzonder als dit bijdraagt aan noodzakelijk inzicht om innovatieve producten te ontwikkelen voor een internationale markt (marktonderzoek).

Koolstofarme economie

Stimuleren van de ontwikkeling van toepassingskennis door, met of in opdracht van het MKB

Type acties:

- ★ Stimulering van onderzoeksactiviteiten om tot innovatieve producten te komen, gerelateerd aan de genoemde uitdagingen van de RIS3. Een voorwaarde is dat het gaat om nieuwe kennis die door, samen met of in opdracht van het MKB wordt gegenereerd.
- ★ Het vormen en benutten van netwerken om kennis te genereren, vooral netwerken van organisaties met verschillende (sectorale en organisatorische) achtergronden. Ook internationale contacten zijn van belang om toegang tot kennis te hebben die elders aanwezig is en inzicht te vergroten in de internationale markt.

Het stimuleren van innovatie en valorisatie in het MKB

Type acties:

- ★ Projecten die bijdragen aan het stimuleren, starten of uitvoeren van innovatietrajecten waarbinnen innovatieve producten worden ontwikkeld (dat kan ook in de vorm van concepten, diensten of technologie).
- ★ Daarnaast wordt het testen van nieuwe producten, concepten, diensten of technologieën in een praktijkomgeving (living lab). Dit gebeurt bij voorkeur in samenwerking met de beoogde eindgebruikers.
- ★ Indachtig de RIS3 worden projecten gestimuleerd waarin cross-overs tussen bedrijven uit diverse sectoren samenwerken aan de oplossingen voor de maatschappelijke uitdaging energie.
- ★ Vergroten van de internationale oriëntatie van bedrijven. In het bijzonder voor zover dit bijdraagt aan noodzakelijk inzicht om innovatieve producten te ontwikkelen voor een internationale markt (marktonderzoek).

Innovatieve toepassing van producten, diensten en concepten (slimme uitrol) die bijdragen aan de omslag naar een koolstofarme economie

Type acties:

- ★ Activiteiten die zich richten op toepassing van nieuwe technieken of nieuwe producten, diensten of concepten in een praktijkomgeving. Het gaat om innovaties die de fase van ontwikkeling voorbij zijn, maar nog niet gereed zijn voor grootschalige toepassingen.
- ★ Ondersteunen van ontwikkeling van nieuwe exploitatie- en verdienmodellen, om marktintroductie van innovatieve technologieën voor de overgang naar

een koolstofarme economie mogelijk te maken

Informatie en contact

Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)

E: info@snn.eu

T: 050 5224 900

I: www.snn.eu

I: www.123subsidie.nl

Oost-Nederland

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;	X				
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;	X				

In de RIS3-strategie van Oost-Nederland zijn vier speerpuntclusters geselecteerd waarvoor het EFRO wordt ingezet:

- ★ Agro & Food
- ★ Health
- ★ High Tech Systemen en Materialen (HTSM)
- ★ Energie- en Milieutechnologie (EMT), incl. bio-based.

In het programma worden vier specifieke doelstellingen nagestreefd. Twee doelstellingen die bijdragen aan het thema innovatie en twee doelstellingen die bijdragen aan het thema koolstofarme economie.

Innovatie

Het stimuleren van (verdere) clustervormingen en netwerken rond MKB en kennisinstellingen.

Type acties:

- ★ Netwerken, clusters en open innovatie opzetten door middel van slimme specialisatie
- ★ Informatiebijeenkomsten
- ★ Kennisdelingsbijeenkomsten
- ★ Kennisplatforms
- ★ Pitch en matchmaking

Het bevorderen van experimentele productontwikkeling, inclusief ontwikkelen en testen van prototypes binnen het MKB (overheden).

Type acties:

- ★ Algemene validering van nieuwe technologieën
- ★ Ontwerpen van nieuwe, gewijzigde of verbeterde producten
- ★ De ontwikkeling van commercieel bruikbare prototypes

- ★ Testen van producten, procédés of diensten in proeftuinen
- ★ Creëren van (grootschalige) demonstratie-/testomgevingen
- ★ Businesscases opstellen

Koolstofarme economie

Het stimuleren van (verdere) clustervorming en netwerken gericht op innovatie en toepassing van CO₂-arme technologieën

Type acties:

- ★ Netwerken, clusters en open innovatie opzetten door middel van slimme specialisatie
- ★ Informatiebijeenkomsten
- ★ Kennisdelingsbijeenkomsten
- ★ Kennisplatforms
- ★ Pitch en matchmaking
- ★ Netwerkbijeenkomsten gericht op clustering van leveranciers voor nieuwe product-markt-combinaties van energiebesparende technieken;

Het bevorderen van experimentele ontwikkeling van nieuwe producten en product-markt-combinaties van koolstofarme technologieën, inclusief het ontwikkelen en testen van prototypes, binnen het MKB.

Type acties:

- ★ Algemene validering van nieuwe technologieën
- ★ Ontwerpen van nieuwe, gewijzigde of verbeterde producten
- ★ De ontwikkeling van commercieel bruikbare prototypes
- ★ Testen van producten, procédés of diensten in proeftuinen
- ★ Creëren van (grootschalige) demonstratie-/testomgevingen
- ★ Businesscases opstellen
- ★ Ontwikkelen en uittesten van nieuwe samenwerkingsmodellen rondom koolstofarme technologieën;
- ★ Ontwikkelen van nieuwe product-markt-combinaties;
- ★ Ontwikkelen en uittesten van nieuwe concepten en processen gericht op uitrol;
- ★ Proeftuinen gericht op (opschaling van) introductie van nieuwe milieu- en energietechnologie;
- ★ Haalbaarheidsonderzoek naar nieuwe financieringsmodellen als resultaat van nieuwe product-markt-combinaties.

Informatie en contact

GO Oost-Nederland

Provincie Gelderland

E: provincieloket@gelderland.nl

T: (026) 3599999

I: www.go-oostnederland.eu

Zuid-Nederland

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;	X				
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;	X				

In de RIS3-strategie van Zuid-Nederland zijn drie internationale topclusters en vier nationale topclusters geselecteerd waarvoor het EFRO wordt ingezet:

- ★ Agrofood en Tuinbouw
- ★ High Tech Systemen en Materialen (HTSM)
- ★ Chemie en materialen
- ★ Life Sciences & Health
- ★ Biobased
- ★ Logistiek
- ★ Maintenance

In het programma worden vier specifieke doelstellingen nagestreefd. Drie doelstellingen die bijdragen aan het thema innovatie en een doelstelling die bijdraagt aan het thema koolstofarme economie.

Innovatie

Het versterken van de infrastructuur en capaciteiten voor onderzoek en innovatie door het ondersteunen van de human capital-agenda voor de geïdentificeerde (inter)nationale topclusters

Type acties:

- ★ Ondersteuning bij het realiseren van nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijfsleven en het onderwijs zodat de inhoud van het onderwijs beter aansluit op de specifieke vraag naar geschoolde arbeidskrachten in de 7 topclusters.
- ★ Het opzetten van innovatieve leer-, werk- en onderzoeksomgevingen waarin studenten werken aan kennisontwikkeling én aan innovatievragen vanuit het regionale bedrijfsleven.
- ★ Het ontwikkelen van e-portfolio's waarin studenten, werknemers en werkzoekenden hun inzetbaarheid vormgeven en delen met werkgevers, opleiders en bemiddelaars.

Het versterken en verbreden van het Zuid-Nederlandse open innovatiesysteem in de nationale en internationale topclusters (en in cross-overs daartussen), in het bijzonder gericht op het versterken van de positie van het MKB in het innovatiesysteem.

Type acties:

- ★ Stimuleren van marktgerichte samenwerking tussen MKB, grote bedrijven en kennisinstellingen, waarin publieke en private R&D-capaciteit met elkaar wordt verbonden en optimaal wordt ingezet om bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen.
- ★ Stimuleren participatie van het MKB in samenwerkingsverbanden met elkaar en met (publieke) onderzoeksinstituten gericht op ontwikkelingstrajecten die passen binnen de RIS3.

Het versterken van het valorisatievermogen van het MKB binnen de internationale en nationale topclusters om zo een bijdrage te leveren aan het oplossen van geïdentificeerde maatschappelijke uitdagingen en versterking van de topclusters.

Type acties:

- ★ Het versterken van de businesscapaciteiten van het MKB, met specifieke aandacht voor samenwerking in de aanbodketen (clustergewijs, of gericht op cross-overs) bij de ontwikkeling van innovatieve producten en diensten en het gebruik van beschikbare risicokapitaalfondsen door het valoriserende MKB in de 7 topclusters.
- ★ Het verstrekken van risicokapitaal om de kloof te overbruggen in de preseed, seed- of (door)groeifase van het bedrijven, als na kapitaalmarktonderzoek is gebleken dat daar behoefte aan is.

Koolstofarme economie

Het stimuleren van innovatie gekoppeld aan slimme uitrol van koolstofarme technologieën en instrumenten gericht op de gebouwde omgeving.

Type acties:

- ★ De slimme uitrol van innovatieve technologie en instrumenten nieuwe/vernieuwende niet-technologische aspecten die bijdragen aan duurzame energieproductie, energie-efficiëntie en besparing als wegbereider en aanjager van een grootschalige toepassing in een later stadium.
- ★ Initiatieven die zijn opgenomen in bredere strategieën of beleidskaders voor de koolstofarme economie in de gebouwde omgeving.

Informatie en contact

Stimulus Programmamanagement

E: info@stimulus.nl

T: 040 237 01 00

I: www.op-zuid.nl

West-Nederland

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;	X				
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;	X				
8	Bevordering van werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit;	X				
9	Bevordering van sociale inclusie en bestrijding van armoede;	X				

In de RIS3-strategie van West-Nederland wordt ingezet op alle negen topsectoren:

- ★ Agro & Food
- ★ Chemie
- ★ Creatieve Industrie
- ★ Energie
- ★ High Tech Systemen en Materialen
- ★ Life Sciences and Health
- ★ Logistiek
- ★ Tuinbouw & Uitgangsmaterialen
- ★ Water

West-Nederland heeft twee doelstellingen die bijdragen aan het thema innovatie en drie doelstellingen die bijdragen aan het thema koolstofarme energie. Deze worden hieronder nader beschreven aan de hand van actielijnen. Daarnaast is voor de volledigheid ook het thema Stedelijke Ontwikkeling opgenomen. Voor dit thema komt echter alleen de G4 in aanmerking: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht.

Innovatie

Stimuleren van de ontwikkeling van (met name internationaal) vermarktbaar producten en diensten.

Type acties:

- ★ Samenwerking MKB en kennisinstellingen met als doel valorisatie.

- ★ Toepassing van nieuwe kennis aansluitend bij eindgebruikers.
- ★ Aanjaagprojecten voor clusterontwikkeling.

Vergroten van het investeringsvermogen voor innovatie in het MKB.

Type acties:

- ★ Toeleiding naar kapitaal.
- ★ Financiering voor innovatieve technologische ontwikkelingen.
- ★ Proof of Concept financiering.
- ★ Innovatiefinanciering.

Koolstofarme economie

Het bevorderen van de toepassing van duurzame energieopwekking en toepassing van restwarmte, en het gebruik van biomassa als hernieuwbare vorm van energie.

Energiebesparing en opwekking duurzame energie in de bestaande bouw door middel van het integreren van duurzame energie of hernieuwbare energiebronnen.

Type acties die voor beide doelstellingen gelden:

- ★ Ondersteunen van projecten gericht op het uitrollen van het gebruik van biomassa als hernieuwbare energiebron door garanties en leningen, subsidies voor of participatie in de financiering van de onrendabele top van innovatieve businesscases.
- ★ Financiering van gebundelde initiatieven gericht op opwekking van hernieuwbare/duurzame energie, zoals warmte-koudenetten.
- ★ Financiering van projecten gericht op integratie van duurzame energie bij renovatie- en transitieprojecten in de bouw, bijvoorbeeld door garantstellingen en leningen.
- ★ Ondersteuning van initiatieven die vraagbundeling tot stand brengen, bijvoorbeeld de organisatie van samenhangende proeftuinen voor renovatie- en energiebesparingsprojecten.

Stedelijke ontwikkeling

Zoals aangegeven zet het programma West ook in op duurzame stedelijke ontwikkeling. Deze ondersteuning is slechts voorbehouden aan de vier grote steden (G4) en sluit aan op de strategieën (GTI) die in deze steden zijn ontwikkeld. Hieraan zal ook vanuit het ESF worden bijgedragen.

Koppelen van het toekomstig arbeidspotentieel aan de ontwikkeling van de werkgelegenheid.

Het verbeteren van het stedelijk vestigingsklimaat, door het leveren van kwalitatief hoogwaardige en toegankelijke werk/bedrijfslocaties.

Type acties die voor beide doelstellingen gelden:

- ★ Financiering van initiatieven gericht op een betere doorstroming in het onderwijs en op het aantrekken/bemiddelen van talent.
- ★ Ondersteunen van de dialoog tussen onderwijs en bedrijfsleven gericht op de totstandkoming van succesvolle matches.
- ★ Leveren van een bijdrage aan de fysieke (her)ontwikkeling of sanering van bedrijfslocaties.
- ★ Ondersteunen van voorzieningen die het vestigingsklimaat verbeteren.

Informatie en contact

Kansen voor West

I: www.kansenvoorwest.nl

Op de website vindt u de contactgegevens van de regionale steunpunten van de G4 steden en de vier deelnemende provincies.

Arbeidsmarktregio's

1 Groningen	10 Twente	19 Achterhoek	28 West-Brabant
2 Friesland	11 Stedendriehoek	20 Holland (Midden)	29 Brabant (Midden)
3 Drenthe	12 Gooi- en Vechtstreek	21 Gelderland-Midden	30 Limburg (Noord-Midden)
4 Noord-Kennemerland, West-Friesland, Kop van Noord-Holland	13 Holland-Rijnland	22 Gorinchem	31 Peelland
5 IJssel-, Vechtstreek	14 Utrecht (Oost)	23 Rivierenland	32 Zeeland
6 Flevoland	15 Food Valley	24 Rijnmond	33 Brabant (Zuidoost)
7 Zaanstreek-Waterland	16 Utrecht (Midden)	25 Gelderland-Zuid	34 Roermond/Weert
8 Kennemerland (Zuid)	17 Zoetermeer	26 Drechtsteden	35 Limburg (Zuid)
9 Groot-Amsterdam	18 Haaglanden	27 Brabant (Noordoost)	

Europees Sociaal Fonds

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
8	Bevordering van werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit;		X			
9	Bevordering van sociale inclusie en bestrijding van armoede;		X			

Met het Europees Sociaal Fonds (ESF) probeert de EU zowel de kwantiteit als kwaliteit van de werkgelegenheid te bevorderen. De EU zet zich in om meer en betere banen en het creëren van een sociaal insluitende samenleving. De Europese Commissie legt nadruk op het bestrijden van de jeugdwerkloosheid, het stimuleren van actief en gezond ouder worden en het ondersteunen van kansarme groepen en buitengesloten gemeenschappen.

Doel en inhoud

In Nederland wordt het ESF vooral ingezet voor de verhoging van de arbeidsparticipatie, in het bijzonder voor kwetsbare groepen. Om bij te dragen aan de twee thematische doelstellingen zijn twee investeringsprioriteiten geselecteerd om de doelstellingen ten uitvoer te brengen: *actieve inclusie* en *actief en gezond ouder worden*.¹ Voor de prioriteit actieve inclusie zijn twee specifieke doelstellingen geformuleerd. Voor de prioriteit actief en gezond ouder worden is één specifieke doelstelling geselecteerd.

Actieve inclusie

Bevordering van de arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

- ★ Bieden van ondersteuning bij het verwerven en behouden van een baan. Het betreft hier alle personen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- ★ Twee groepen krijgen extra aandacht: (ex)leerlingen in het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs, en (ex)gedetineerden, TBS-gestelden en jongeren in een jeugdinstelling.
- ★ Voor gemeentelijke projecten is naast de gehele doelgroep, de groep van de (ex)leerlingen praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs specifiek van

¹ Er is een derde investeringsprioriteit gekozen die gericht is op duurzame stedelijke ontwikkeling in de G4. Deze prioriteit heeft alleen betrekking op deze vier gemeenten.

belang. Voor deze groep kan het ESF worden gebruikt om de overgang van school naar een baan of een vervolgopleiding te ondersteunen.

Sociale innovatie en transnationale samenwerking op het gebied van actieve inclusie.

- ★ Bevorderen van actieve inclusie door beter in te spelen op maatschappelijke veranderingen.
- ★ Om sociale innovatie te bewerkstelligen wordt transnationale samenwerking gestimuleerd.
- ★ Met name gemeenten kunnen het ESF aanwenden om samenwerking met buitenlandse gemeenten, Nederlandse of buitenlandse kennisinstellingen te beginnen. Hierdoor kan sociale innovatie op het gebied van actieve inclusie worden opgestart.

Actief en gezond ouder worden

Bevordering duurzame arbeidsinzet van werkenden.

- ★ Meer mensen moeten langer productief aan het werk. Active ageing-beleid moet beter worden geïncorporeerd.
- ★ Hiervoor wordt ingezet op leeftijdsbewust personeelsbeleid, verhoging van de vitaliteit en competenties van werknemers en het “nieuwe werken,” zowel op het gebied van flexibele inzet als thuiswerken. Ook de begeleiding van werk naar werk valt onder deze doelstelling.

Voorwaarden

Voor alle projectvoorstellen binnen het ESF geldt een cofinancieringspercentage van 50%. Bij de beoordeling van de projecten door de beheersautoriteit wordt bijzondere aandacht gegeven aan de mate waarin de projecten eenvoudig te verantwoorden en te controleren zijn.

Binnen het ESF wordt het geld dat beschikbaar is gesteld voor gemeenten verdeeld over de 35 arbeidsmarktregio's. In elke regio is een centrumgemeente aangewezen die namens de regio de aanvragen indient bij het Agentschap SZW. Aan het begin van de nieuwe programmaperiode heeft elke arbeidsmarktregio inzicht gekregen in het voor haar beschikbare subsidiebudget.

Voorstellen kunnen worden ingediend binnen een aangekondigd aanvraagtijdvak. Voor informatie over deze tijdvakken kunt u terecht bij Agentschap SZW.

Budget

In totaal is er uit het ESF € 507,34 miljoen beschikbaar voor Nederland.

Nederland kiest ervoor om 70% van de middelen te investeren in actieve inclusie. 20% van het budget zal ingezet worden op actief en gezond ouder worden. Het overige budget wordt ingezet voor de stedelijke ontwikkeling van de G4 en technische bijstand vanuit Agentschap SZW. Zie ook pagina 34 (EFRO West Nederland: stedelijke ontwikkeling).

Informatie en contact

Agentschap SZW

E: esf@agentschapszw.nl

T: 070 315 20 00

I: www.agentschapszw.nl

I: www.agentschapszw.nl/subsidies/esf-2020/esf-2014---2020

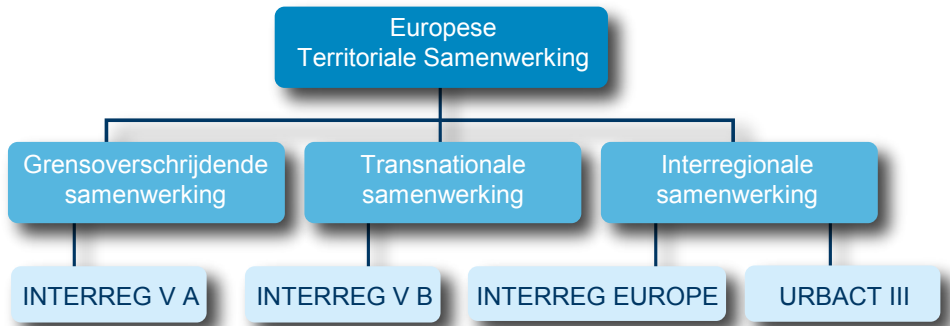
Meer informatie

Europese Commissie – DG Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie

Website van de Europese Commissie over het Europees Sociaal Fonds

<http://ec.europa.eu/esf/>

Europese Territoriale Samenwerking

Interreg is de verzamelnaam voor de programma's die ten doel hebben internationale samenwerking tussen regio's te stimuleren. Samenwerking is vooral gericht op economische ontwikkeling, bijvoorbeeld door gezamenlijke innovatie, en het uitwisselen van good practices. Het totale budget voor Europese territoriale samenwerking is € 8,9 miljard.

De projecten binnen deze programma's worden gefinancierd vanuit het EFRO. Binnen Interreg is er een onderscheid te maken tussen drie vormen van samenwerking:

- ★ Grensoverschrijdende samenwerking → INTERREG V A
- ★ Transnationale samenwerking → INTERREG V B
- ★ Interregionale samenwerking → INTERREG EUROPE, URBACT

Op de volgende pagina's zal per programma het programmagebied en de belangrijkste doelstellingen worden genoemd.

Meer Informatie

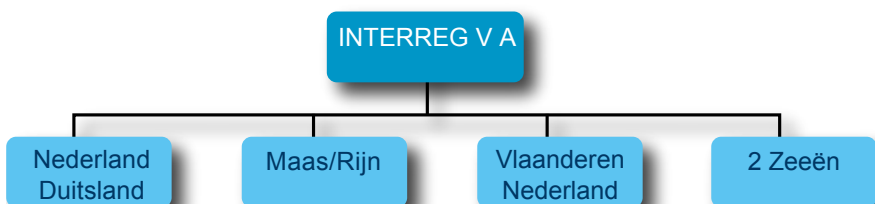
Rijksoverheid

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/europese-subsidies/europese-structuur-en-investeringsfondsen/europees-fonds-voor-regionale-ontwikkeling>

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

<http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/interreg>

INTERREG A

Binnen INTERREG VA wordt internationale samenwerking tussen partners uit aanliggende regio's gestimuleerd. Nederland is bij vier programma's betrokken. De programma's worden hieronder kort uiteen gezet.

Nederland-Duitsland

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;			X		
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;			X		
11	Vergroting van institutionele capaciteit en een doelmatig bestuur.			X		

Doel en inhoud

Op basis van de drie gekozen thematische doelstellingen kent het programma twee prioriteiten: verhoging van de grensoverschrijdende innovatiekracht van het programmagebied en het versterken van de sociaal-culturele en territoriale cohesie in het programmagebied. Hieruit vloeien drie specifieke doelstellingen voort.

Verhoging grensoverschrijdende innovatiekracht

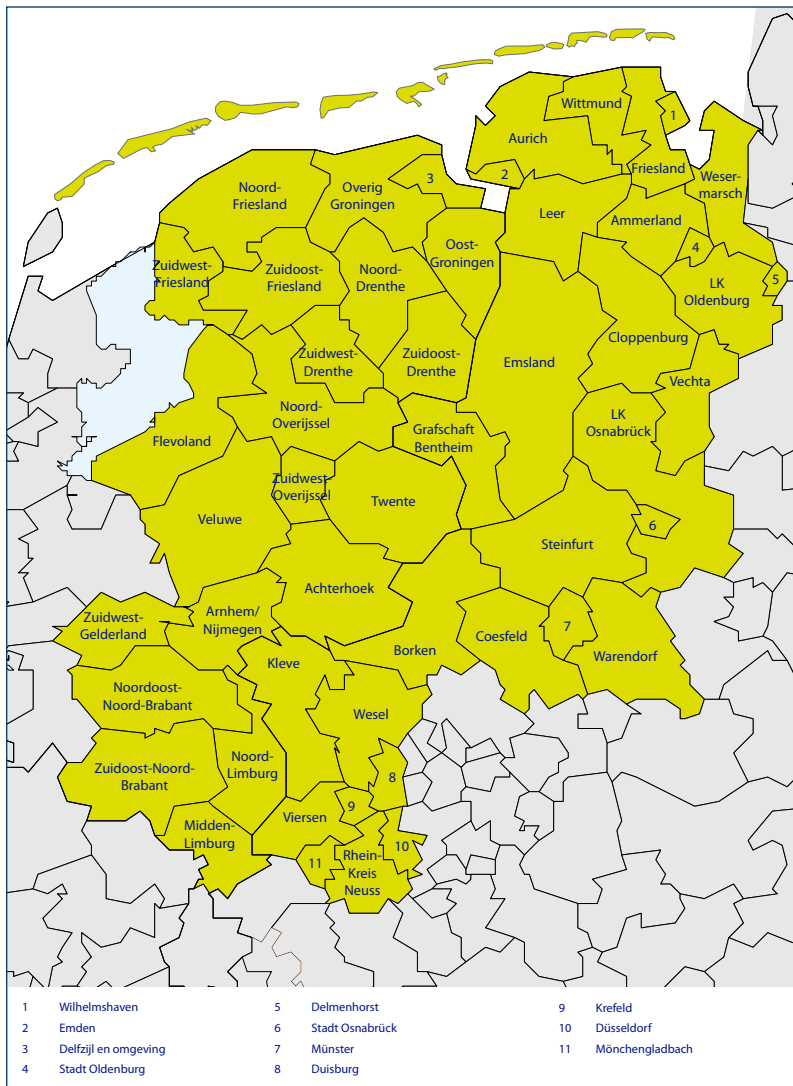
- ★ Meer product- en procesinnovaties in de sectoren, die voor het programmagebied relevant zijn.
- ★ Meer product- en procesinnovaties op het gebied van CO₂-reducerende technologieën.

Versterken sociaal-culturele en territoriale cohesie

★ Vermindering van de barrièrewerking van de grens voor burgers en instituties.

Programmagebied

Het programma Nederland-Duitsland beslaat een groot deel van Nederland. De volgende provincies vallen volledig onder het programma: Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Gelderland. De provincies Limburg en Noord-Brabant vallen deels onder het programma. Aan Duitse kant zijn het de gebieden Noord Rijn Westfalen en Niedersachsen.

Voorwaarden

Regionale en lokale overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere rechtspersonen komen in aanmerking voor subsidiëring. Voorwaarde is dat minimaal een partner uit elk van beide landen bij elk project betrokken is. De partners dienen projecten gezamenlijk te ontwikkelen, ten uitvoer te brengen, te financieren en het personeel dient gezamenlijk ingezet te worden.

Budget

Het budget vanuit EFRO voor het programma is € 222 miljoen. Bij een project moet er 50% cofinanciering tegenover staan.

Informatie en contact

Het programma kent een gemeenschappelijk secretariaat. Daarnaast bestaan er vier regionale samenwerkingspunten.

Gemeenschappelijk INTERREG Secretariaat, Kleve (D)

Dhr. P.P. Knol

E: info@deutschland-nederland.eu

T: +49 (0) 2821 7930 41

I: www.deutschland-nederland.eu

Er zijn regionale programmamanagements per Euregio, kijk voor de contactinformatie op:

www.deutschland-nederland.eu/nl/contactpunten-service/contactpersonen

Maas-Rijn

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
Thematische Doelstellingen		Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie			X		
3	Verbetering van het concurrentievermogen van het MKB			X		
9	Bevordering van sociale insluiting, bestrijding van armoede en elke vorm van discriminatie			X		
11	Vergroting van institutionele capaciteit en een doelmatig bestuur.			X		

Doel en inhoud

Het programma van Maas-Rijn is nog niet gefinaliseerd, maar bevindt zich in de afrondingsfase. Onderstaande informatie is nog onder voorbehoud, er kunnen nog (kleine) veranderingen plaatsvinden.

Het operationeel programma (OP) kent vier belangrijke thema's: economie, innovatie, territoriale samenwerking en sociale inclusie en arbeidsmarkt. Deze prioriteiten worden vervolgens uiteengezet de volgende doelstellingen:

- ★ Het bevorderen van het ondernemerschap en startups, en het bevorderen van een duurzame economie;
- ★ Het bevorderen van bedrijfsinvesteringen in innovatie en onderzoek, en de samenwerking tussen bedrijven, onderzoekscentra en hoger onderwijs, met name gericht op de ontwikkeling van (innovatieve) producten en diensten;
- ★ Het bevorderen van de institutionele capaciteit van de overheid en belanghebbenden en de juridische en administratieve samenwerking en samenhang op het vlak van onder meer gezondheidszorg en welzijn, arbeidsmarkt, natuur, toerisme, en mobiliteit;
- ★ Het bevorderen van sociale insluiting, bestrijding van armoede en elke vorm van discriminatie.

Programmagebied

Provincie Limburg (NL), Regio Aachen (Dui), Provincie Limburg (Be), Provincie Luik (Be), Duitstalige Gemeenschap (Be), Eifelkreis Bitburg-Prüm en Kreis Vulkaneifel (Dui).

De arrondissementen Huy-Waremme, en Leuven (Be) en Zuidoost Noord-Brabant

(NL) gelden als aangrenzend gebied voor respectievelijk de thema's sociale inclusie en innovatie.

Voorwaarden

Regionale en lokale overheden, kennisinstellingen, het bedrijfsleven (vooral MKB) en maatschappelijke organisaties komen in aanmerking voor subsidie. Voor een project is een partner uit iedere lidstaat een voorwaarde.

Budget

Ruim € 200 miljoen

Informatie en contact

Gemeenschappelijk Secretariaat, Eupen (B)

E: interregemr@euregio-mr.eu

I: www.interregemr.eu

Regionale antennes Nederland

Provincie Limburg

Mw. Pascale Lutgens

E: ppjw.lutgens@prvlimburg.nl

T: +31 (0) 6 55 29 26 94

Provincie Limburg

Dhr. Nermin Dizdarevic

E: n.dizdarevic@prvlimburg.nl

T: +31 (0) 6 55 40 98 77

Vlaanderen-Nederland

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;			X		
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;			X		
6	Bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen;			X		
8	Bevordering van werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit;			X		

Doel en inhoud

Het programma Vlaanderen-Nederland richt zich op vier thematische doelstellingen en sluit zich expliciet aan bij de drie overkoepelende thema's uit de Europa2020-strategie: Slimme groei (innovatie), duurzame groei (energie, milieu en hulpbronnen) en inclusieve groei (arbeidsmobiliteit). Bij deze vier doelstellingen zijn investeringsprioriteiten en specifieke doelstellingen opgesteld:

Slimme groei

- ★ Innovatie: Grensoverschrijdend versterken en uitbouwen van de onderzoeks- en kennisinfrastructuur. Innovatie (van producten/diensten/processen) door industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling. Door uitbreiding van de onderzoeksinfrastructuur bij private en publieke kennisinstellingen en door het leggen van verbindingen tussen kennisinstellingen, samenwerking tussen bedrijven onderling en van bedrijven met O&I-centra en kennisinstellingen.

Duurzame groei

- ★ Koolstofarme economie: bevorderen van energie-efficiëntie en gebruik van hernieuwbare energie door bedrijven, in openbare infrastructuur en de woningbouwsector. Innovatie door industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling door demonstratie van toepassingsmogelijkheden van innovatieve maatregelen en technieken.
- ★ Energie-efficiëntie: Innovatie van koolstofarme producten/diensten/toepassingen/processen, door industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling,

door samenwerking tussen bedrijven onderling en van bedrijven met O&I centra

- ★ Milieu en natuurlijke hulpbronnen: beschermen en herstellen van biodiversiteit, bodem en bevorderen van ecosysteemdiensten en het bevorderen van efficiënte omgang met hulpbronnen in het bedrijfsleven. Innovatie door industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling.

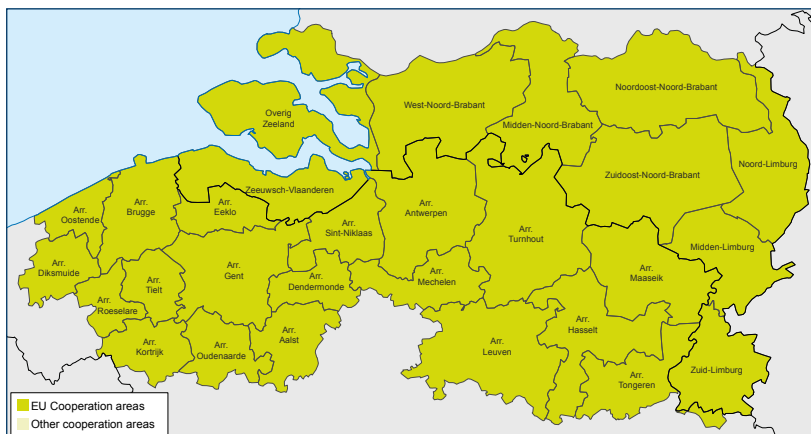
Inclusieve groei

- ★ Werkgelegenheid en arbeidsmobiliteit: verbeteren van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in de grensregio om zo het arbeidspotentieel beter te benutten.

Programmagebied

Het programmagebied beslaat in Nederland de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. In België maken de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en gedeeltes van de provincies West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant deel uit van het programma.

Het programma wil daarnaast ruimte bieden voor relevante partners uit nabij het programmagebied gelegen economische centra, zoals de regio Rotterdam/Rijnmond.

Voorwaarden

Regionale en lokale overheden, het bedrijfsleven en dan vooral het MKB, kennisinstellingen en andere rechtspersonen komen in aanmerking voor subsidiëring. Voorwaarde is dat minimaal een partner uit elk van beide landen bij het project betrokken is.

Projecten moeten vraaggestuurd en innovatief zijn en een effectieve grensoverschrijdende meerwaarde realiseren.

Budget

budget € 305 miljoen

Verdeling:

1. Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie: 30-40%
2. Steun voor de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken 20-30%
3. Bescherming van het milieu en bevordering van efficiënte omgang met hulpbronnen: 20-30%
4. Bevordering van werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit: 10%
5. Technische bijstand: 6%

Informatie en contact

Gemeenschappelijk Secretariaat, Antwerpen (B)

E: info@grensregio.eu

T: +32 3240 6920

I: www.grensregio.eu

2 Zeeën-programma

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;			X		
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;			X		
5	Bevordering van de aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en -beheer;			X		
6	Bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen;			X		

Doel en inhoud

Het 2 Zeeën programma maakt het voor regionale en lokale overheden mogelijk om kennis en ervaring uit te wisselen, pilot acties te ontwikkelen en implementeren en investeringen te ondersteunen. Het nieuwe programma heeft een sterkere thematische focus hebben en is resultaatgericht.

Het programma richt zich op vier thema's. Hierbij zijn zes specifieke doelstellingen opgesteld:

Technologische en sociale innovatie

- ★ Versterken van de randvoorwaarden voor innovatie in de 2 Zeeën regio.
- ★ Versterken van innovatie door relevante actoren in de sleutelsectoren van de 2 Zeeën regio.
- ★ Ontwikkelen van sociale innovatie als antwoord op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen in de 2 Zeeën regio.

Koolstofarme technologieën

- ★ Uitbreiding van de invoering van koolstofarme technologieën en toepassingen door publieke en private organisaties en burgers.

Klimaatadaptatie

- ★ Verbeteren van de aanpassingscapaciteit van publieke en private actoren om hun klimaatadaptatiemaatregelen beter te coördineren en zodoende de weerbaarheid te vergroten.

Hulponefficiënte economie

- ★ Versterken van het effectief gebruik van natuurlijke bronnen en materialen door de invoering van nieuwe oplossingen voor een groenere economie.

Programmagebied

Het programmagebied beslaat de kustregio's van vier Europese lidstaten: Groot-Brittannië (Engeland), Frankrijk (rond Calais), Nederland en België (Vlaanderen). In Nederland behoren de gehele Noordzee kustlijn, Delft en Westland, Groot-Rijnmond, West-Noord-Brabant en geheel Zeeland tot het programma. Het programmagebied is voor deze programmaperiode uitgebreid naar Noord-Holland zodat het gebied van Den Haag tot en met Den Helder ook in aanmerking komt voor subsidie.

Voorwaarden

De EU heeft een aantal veranderingen aangebracht in het Cohesiebeleid. De nieuwe programma's moeten een sterkere focus en resultaatgericht zijn.

Een aantal voorwaarden zijn aangescherpt:

- ★ Het gemeenschappelijk belang moet helder gedefinieerd en de toegevoegde waarde van de samenwerking duidelijk uitgewerkt
- ★ De 'thematische concentratie' moet worden vergroot binnen het programma
- ★ Resultaatgerichtheid, prestatiegerichtheid en verbetering van het implementatieproces.

Zie ook: <http://www.interreg4a-2mers.eu/2014-2020/programming-the-future-essentials-to-know/en>

Er is de minimale voorwaarde dat er bij elk project een Engelse partner betrokken is, maar projecten maken het meeste kans als er een partner uit iedere lidstaat meedoet. Complementariteit van de partners is een belangrijke factor. Een deel van de subsidie is specifiek bedoeld voor maritieme projecten, maar er is ook geld beschikbaar voor andere (maatschappelijke) thema's.

Voor lokale overheden is de rol als faciliterende leading partner met name interessant, door het projectmanagement te leveren/ondersteunen. Vooral om (kleine) bedrijven die belangrijk zijn in de regio te stimuleren en ontlasten. Daarnaast kunnen lokale overheden bijdragen aan de publiciteit en informatievoorziening van projecten.

Budget

Het budget vanuit EFRO voor het 2 zeeën-programma is € 227,3 miljoen.

Informatie en contact

Website programma

I: www.interreg4a-2mers.eu

Nationaal Contactpunt

Provincie Zeeland

Nienke Ensing

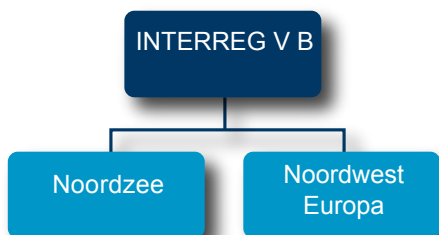
E: j.ensing@zeeland.nl

T: 011 863 1096

Gemeenschappelijk Technisch Secretariaat

Contactgegevens van o.a. de projectcoördinator en de voorlichter zijn te vinden op: <http://www.interreg4a-2mers.eu/contact/joint-technical-secretariat/nl>

INTERREG B

Binnen INTERREG B wordt transnationale samenwerking tussen partners uit verschillende landen gestimuleerd. Nederland is bij twee programma's betrokken. De programma's worden hieronder kort uiteen gezet.

Programma Noordzee

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;			X		
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;			X		
5	Bevordering van de aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en –beheer;			X		
6	Bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen;			X		
7	Bevordering van duurzaam vervoer en opheffing van knelpunten in centrale netwerkstructuren;			X		

Doel en inhoud

Het programma richt zich op vier grote thema's, die aansluiten bij de thematische doelstellingen:

- ★ Thinking growth: ondersteunen van groei in de Noordzee Regio
- ★ Eco-innovation: Stimuleren van de Groene Economie
- ★ Sustainable North Sea Region: bescherming tegen klimaatverandering en milieubescherming
- ★ Promoting green transport and mobility: duurzame transportoplossingen

Er zijn negen bijbehorende specifieke doelstellingen. Drie doelstellingen voor innovatie, vier doelstellingen voor hernieuwbare en duurzame energie en twee doelstellingen voor groene mobiliteit.

Innovatie (Thinking Growth)

- ★ Ontwikkelen van nieuwe of verbeterde kennis partnerschappen tussen het bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheden en eindgebruikers met een blik op lange termijn samenwerking (post-project) op het gebied van het ontwikkelen van specifieke producten en diensten.
- ★ Versterken van steuncapaciteit voor regionale innovatie waardoor regio's effectief innovatie-niveaus kunnen verbeteren naar het einde van de financieringsperiode en in het bijzonder in overeenstemming met slimme specialisatie strategieën.
- ★ Stimuleren van de publieke sector om de vraag naar innovatie en innovatieve oplossingen op te wekken om publieke dienstverlening te verbeteren.

Eco-Innovatie, verduurzaming en klimaat (Renewable North Sea Region)

- ★ Ontwikkelen van nieuwe producten, diensten en processen die uitstoot van koolstofdioxide verminderen
- ★ Demonstreren en invoeren van methoden die het klimaatadaptief vermogen van gebieden vergroten.
- ★ Ontwikkelen van nieuwe methodes voor het duurzaam beheer van Noordzee ecosystemen.
- ★ Ontwikkelen van nieuwe producten, diensten en processen de Noordzee-economie sneller te vergroenen.

Groene mobiliteit

- ★ Demonstratie van nieuwe, innovatieve transport en logistiek concepten waarmee grote volumes aan vracht van de weg naar andere modaliteiten kunnen worden verplaatst. Speciaal gericht op lange afstands vervoer.
- ★ Stimuleren van de invoering van groene vervoersoplossingen voor het vervoer van goederen en personen.

Programmagebied

Het programmagebied beslaat delen van België, Denemarken, Duitsland, Finland, Nederland en Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk.

Voorwaarden

Zowel publieke als private organisaties komen in aanmerking voor financiering van het Noordzee programma. Publieke autoriteiten, nationale, regionale en lokale overheden, bedrijfsleven, uitvoeringsagentschappen, belangenorganisaties, onderzoeksinstituten en het maatschappelijk middenveld. Van consortia wordt verwacht dat ze een gebalanceerd evenwicht hebben tussen de verschillende type partners uit meerdere lidstaten en moeten stakeholders van verschillende niveaus, instituties en disciplines betrekken.

Budget

Het EFRO-budget voor het INTERREG Noordzee programma is € 167 miljoen, dit is inclusief beheer- en uitvoeringskosten. Nederland besteedt € 32 miljoen aan het programma Noordzee. De toedeling vanuit de andere betrokken landen is nog niet bekend.

Informatie en contact

Website programma

<http://www.northsearegion.eu/ivb/home/>

Rijkdienst voor Ondernemend Nederland

<http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/interreg-2014-2020>

Lidwien Slothouwer – van Schipstal

E: lidwien.slothouwer@rvo.nl

T: 088 6027028

Programma Noordwest-Europa

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;			X		
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;			X		
6	Bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen;			X		

Doel en inhoud

Het Noordwest-Europa programma is een transnationaal territoriaal samenwerkingsprogramma voor economische ontwikkeling, innovatie, duurzaamheid en cohesie. Het programma telt drie thema's: innovatie, koolstofarme economie en efficiënte omgang met hulpbronnen en grondstoffen. Er zijn vijf doelstellingen geformuleerd.

Innovatie

- ★ Bevorderen van de innovatieprestaties in de regio Noordwest Europa door middel van internationale samenwerking:
- ★ Capaciteitsopbouw van regio's en gebieden om lokale innovatie te verbeteren
- ★ Verbeteren van de concurrentiepositie van het bedrijfsleven
- ★ Innovatie in het kader van maatschappelijke voorzieningen.

Koolstofarme economie

- ★ Terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in de regio Noordwest Europa door middel van internationale samenwerking rond de implementatie van CO₂-, energie- en klimaatbeleid
- ★ Terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen door middel van internationale samenwerking rond de invoering van koolstofarme technologieën, producten en diensten
- ★ Terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen door middel van internationale samenwerking rond transnationale koolstofarme oplossingen in vervoerssystemen

Natuurlijke hulpbronnen

- ★ Optimaliseren van (her)gebruik van grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen

in de regio Noordwest Europa via internationale samenwerking.

Programmagebied

Het programmagebied beslaat (delen van) België, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Luxemburg en Zwitserland.

Voorwaarden

Het programma 2014-2020 stelt hogere eisen aan de samenwerking en legt de focus op concrete uitvoeringsactiviteiten (in plaats van onderzoek).

Het Noordwest-Europa programma is open voor consortia van organisaties die de doelstellingen van het programma willen realiseren. Organisaties die in aanmerking komen zijn:

- ★ Overheidsorganisaties op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau
- ★ Maatschappelijke organisaties
- ★ Onderwijs- en kennisinstellingen, inclusief particuliere of semi-publieke onderzoeksinstituten
- ★ Bedrijfsondersteunende organisaties, zoals de Kamer van Koophandel, ontwik-

kelingsmaatschappijen, koepelorganisaties, bureaus voor technologieoverdracht

- ★ Ondernemingen
- ★ Milieu- en natuurorganisaties

Budget

Het budget is € 396 miljoen voor de gehele programmaperiode.

Informatie en contact

Website programma

I: www.nweurope.eu

Rijkdienst voor Ondernemend Nederland

Gé Huismans

E: ge.huismans@rvo.nl

T: 088 6022 428

Jacqueline Brouwer

E: jacqueline.brouwer@rvo.nl

T: 088 6022 664

INTERREG EUROPE

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;			X		
3	Vergroting van de concurrentiekracht van kleine en middelgrote ondernemingen alsmede van de landbouwsector en de visserij- en aquacultuursector			X		
4	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken;			X		
6	Bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen;			X		

INTERREG EUROPE ondersteunt projecten van Europese regio's waarbij het uitwisselen van kennis, ervaring, het ontwikkelen van best practices en het verbeteren van de implementatie van beleid en programma's voor regionale ontwikkeling te verbeteren, centraal staat. Samenwerking is het uitgangspunt van de projecten. Het programma wordt Europa breed uitgevoerd: tot de doelgroep behoren lokale, regionale en landelijke beleidsmakers kennisinstellingen en non-gouvernementele organisaties.

Doel en inhoud

Interreg Europe heeft de volgende vier prioriteiten:

- ★ Onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie
- ★ Het verbeteren van de implementatie van regionaal ontwikkelingsbeleid, met name de programma's die innovatie van de actoren stimuleren op het gebied van slimme specialisatie

Concurrentievermogen van het MKB

- ★ Verbeteren van de implementatie van regionaal ontwikkelingsbeleid met name de programma's die het MKB ondersteunen in verschillende stadia van ontwikkeling en groei en met betrekking tot innovatie

Koolstofarme economie (in stedelijke gebieden)

- ★ Verbeteren van de capaciteit van het MKB om deel te nemen in regionale, nationale en internationale markten en innovatieprocessen.

- ★ Verbeteren van de implementatie van regionaal ontwikkelingsbeleid met betrekking tot koolstofarme economie, met name de programma's: Innovation for Growth and Jobs, en het European Territorial Cooperation-programma.

Milieubescherming en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen

- ★ Behouden, beschermen, bevorderen en ontwikkelen van natuurlijk en cultureel erfgoed.
- ★ Verbeteren van de implementatie van regionaal ontwikkelingsbeleid en programma's, met name gericht op de bescherming en ontwikkeling van natuurlijk en cultureel erfgoed en vergroten van de efficiëntie van hulpbronnen, groene groei, eco-innovatie en management van milieuprestaties.

Het programma ondersteunt twee soorten acties:

1. Samenwerkingsprojecten

Partners van publieke en semipublieke organisaties uit verschillende landen werken samen gedurende een periode van 3 tot 5 jaar op een specifiek beleidsterrein (zie bovengenoemde thema's). Een van de resultaten is een regionaal actieplan waarin wordt vastgelegd hoe de geleerde lessen uit de samenwerking in de betreffende regio's in praktijk worden gebracht. De monitoring hiervan vormt een belangrijk uitgangspunt in de projecten.

2. Platforms voor beleidsleren

Platforms waar organisaties die betrokken zijn bij regionaal ontwikkelingsbeleid in Europa oplossingen kunnen vinden voor het implementeren en beheren van hun beleid op het gebied van de bovengenoemde thema's.

Voorwaarden

Het programma is toegankelijk voor organisaties uit de 28 EU-lidstaten, Noorwegen en Zwitserland. Het betreft nationale, regionale en lokale overheden, en alle andere organisaties die onder publiek recht vallen, zoals universiteiten, agent-schappen voor regionale ontwikkeling en een aantal NGO's.

Budget

Het budget voor INTERREG EUROPE is € 359 miljoen voor de gehele financieringsperiode.

Informatie en contact

Website programma

I: www.interreg4c.eu/programme/2014-2020/

Rijkdienst voor Ondernemend Nederland

Wim Vergeer

E: wim.vergeer@rvo.nl

T: 088 6022 596

I: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/interreg/programmas/interreg-europe

Frank Everaarts

E: Frank.Everaarts@rvo.nl

T: +31 6 1132 7492

URBACT III

URBACT is het Europese programma voor uitwisseling en leren over duurzame stedelijke ontwikkeling. Het programma biedt steden de mogelijkheid samen te werken om oplossingen te ontwikkelen voor grote stedelijke uitdagingen.

Doel en inhoud

URBACT faciliteert dat steden van elkaar kunnen leren bij de aanpak van stedelijke vraagstukken en uitdagingen. Het programma stimuleert kennisuitwisseling en beleidsleren tussen bestuurders, beleidsmedewerkers en andere stakeholders, met als doel duurzame stedelijke ontwikkeling te bevorderen.

Het URBACT-programma wordt onderverdeeld in vier verschillende thema's, die alle vier betrekking kunnen hebben op verschillende onderwerpen, onder meer energie en klimaat, mobiliteit, kennis-economie, werkgelegenheid, gezondheid, jeugd. Er worden drie typen acties beoogd: Transnationale uitwisseling, capaciteitsopbouw en kapitalisatie en verspreiding.

Capaciteit voor beleidsuitvoering

Het verbeteren van de capaciteit van steden om duurzaam stedelijk beleid op een geïntegreerde manier vorm te geven.

Beleidsontwerp

Het verbeteren van de duurzame stedelijke agenda en actieplannen in steden

Beleidsimplementatie

Het verbeteren van de implementatie van duurzame stedelijke strategieën en actieplannen in steden

Kennisvergaring en kennisdeling

Garanderen dat beleidsmakers op alle niveaus toegang hebben tot de kennis van URBACT en hun know-how delen over de verschillende aspecten van duurzame stedelijke ontwikkeling.

URBACT-projecten bestaan uit 2 fases:

Ontwikkelfase (6 maanden)

- ★ De Lead Partner start het project met 4 andere steden, waarbij een evenwicht moet zijn tussen partners uit grofweg West- & Noord-Europa (Competitiveness Zone) en Oost- & Zuid-Europa (Convergence Zone).
- ★ In deze fase worden de inhoudelijke en organisatorische kaders voor de volgende fase uitgewerkt. Ook worden andere steden uitgenodigd tot deelname aan het project. Zij worden ook bezocht door de Lead Partner en de Lead Expert om te komen tot een startdocument: Baseline Study.
- ★ De Ontwikkelfase bestaat uit een kennismakings- en kick-off meeting, waarbij ook de nieuwe partners aanwezig zijn.

Uitvoeringsfase (30 maanden)

- ★ In deze fase bestaat het samenwerkingsverband uit 8-12 steden/partners.
- ★ Een paar keer per jaar komen delegaties van alle partners bijeen om aan de hand van workshops, conferenties, Peer Review bijeenkomsten, werkbezoeken, trainingen, e.d. van elkaar te leren. De fase eindigt met een slotconferentie in een van de steden.
- ★ Elke deelnemende stad stelt een URBACT Local Support Group (ULSG) samen, bestaande uit vertegenwoordigers van lokale en regionale belanghebbenden. Zij komen regelmatig bij elkaar om zowel over de eigen lokale doelen, als over de gemeenschappelijke projectsamenwerking te discussiëren. ULSG-leden nemen actief deel aan alle programmaonderdelen van het samenwerkingsverband, inclusief internationale bijeenkomsten, trainingen, etc. ULSG's vormen het draagvlak voor het project op lokaal niveau.
- ★ ULSG's hebben als taak: het opstellen van een Local Action Plan (LAP). Hierin verwoordt elke actor welke plannen en voorstellen er ontwikkeld worden om de specifieke problematiek in de gemeente op te lossen.

Voorwaarden

De Lead Partner van het samenwerkingsverband is altijd een stad. Ook andere decentrale overheden en onderzoeksinstituten kunnen partner zijn, hoewel de voorkeur uitgaat naar steden. In principe kunnen alle steden, ongeacht het aantal inwoners, Lead Partner of partner zijn. Het programma is ook toegankelijk voor Zwitserland, Noorwegen en andere landen.

Van de partners wordt intensieve betrokkenheid verwacht, door deelname aan

bijeenkomsten die plaatsvinden in het kader van het project, reguliere bijeenkomsten van een ULSG per stad, en het opstellen van een Local Action Plan. Daarnaast moet veel aandacht besteed worden aan communicatie en verspreiding van kennis, resultaten en informatie.

Budget

In totaal zit er € 69 miljoen in het URBACT-programma. Per project is een budget van € 800.000 beschikbaar. De eigen bijdrage per stad bedraagt 30% (Competitiveness Zone) of 20% (Convergence Zone). Hiermee kunnen reis-, verblijf- en organisatiekosten gedekt worden + een klein deel van de arbeidstijd van betrokken steden.

Er is apart budget beschikbaar voor de Lead Expert en de trainingen op programmaniveau.

Informatie en contact

Gemeenschappelijk Secretariaat

URBACT Secretariaat, Saint-Denis (Fr)

T: + 33 1 49 17 46 02

I: www.urbact.eu

Platform 31

Platform 31 is een kennis- en netwerkorganisatie voor stedelijke en regionale ontwikkeling en is het Nederlandse 'National Dissemination Point' (NDP) voor URBACT. NDP's zorgen o.a. voor het verspreiden en communiceren van de resultaten van het programma.

Contactpersoon URBACT: Mart Grisel

E: mart.grisel@platform31.nl

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling

Voor versterking van het Europese platteland is het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid in het leven geroepen. Het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) maakt hier sinds 2000 deel van uit. De Nederlandse uitwerking hiervan is het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP).

Het POP3 stimuleert (de ontwikkeling van) productiewijzen in de landbouw die milieuvriendelijker is, maar waarbij de landbouw wel concurrerend blijft. Daarnaast draagt het POP3 bij aan (internationale) doelen op het gebied van natuur, milieu en water zoals de Europese doelstellingen van de Vogel- en Habitatrichtlijnen, de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn water. De POP3-middelen komen ten goede aan agrariërs en/of aan agrarisch grondgebruik. De provincies zijn verantwoordelijk voor de programmering en uitvoering van het programma.

Overzicht Thematische Doelstellingen en ESI-Fondsen						
	Thematische Doelstellingen	Europese Structuur- en Investeringsfondsen				
		EFRO	ESF	INTERREG	ELFPO	EFMZV
1	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;				X	
3	Vergroting van de concurrentiekracht van kleine en middelgrote ondernemingen alsmede van de landbouwsector en de visserij- en aquacultuursector				X	
5	Bevordering van de aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en -beheer;				X	
9	Bevordering van sociale inclusie en bestrijding van armoede;				X	

Doel en inhoud

De EU zet voor 2014-2020 in op kennisverspreiding en innovatie, concurrentiekrachtversterking, ketenorganisatie en risicobeheer, behoud en versterken van ecosystemen, behoud van natuurlijke hulpbronnen en economische ontwikkeling van het platteland. In het POP3-programma is dit uitgewerkt in verschillende thema's.

Versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht

Type acties:

- ★ Kennisoverdracht
- ★ Investerings voor ontwikkeling en uitrol van innovaties
- ★ Investerings in landbouwstructuur
- ★ Samenwerking bij proefprojecten en innovatie
- ★ Oprichting van operationele groepen Europees Innovatie Partnerschap (EIP)
- ★ Garantstelling voor marktintroductie van risicovolle innovaties (GMI)
- ★ Voortzetting brede weersverzekering

Jonge boeren

Type acties:

- ★ Ondersteuning bij overname van bedrijven
- ★ Extra middelen om te investeren in duurzaamheid en innovatie.

Natuur en landschap

Type acties:

- ★ Agrarisch natuurbeheer
- ★ Hydrologische maatregelen in het kader van Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Verbetering van de waterkwaliteit

Type acties:

- ★ Beheersvergoedingen voor waterdiensten

LEADER

LEADER staat voor Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale en is het programma voor het versterken en verder ontwikkelen van de leefbaarheid en economie op het platteland. De Europese Unie investeert met LEADER in een 'bottom up' benadering: initiatieven van inwoners, ondernemers en organisaties uit plattelandsgebieden, die bijdragen aan een vitaal platteland worden ondersteund.

Technische bijstand

Type acties:

- ★ Communicatie, monitoring en evaluatie door het Netwerk Platteland en Regiebureau POP
- ★ Voorlichting en informatievoorziening, netwerkvorming en controle- en auditactiviteiten.

Voorwaarden

Voor Nederland zijn de prioriteiten: innovatie en duurzaamheid ten behoeve van een toekomstgerichte landsbouwsector. Er zijn subsidies beschikbaar voor agrariërs, al dan niet georganiseerd in groepen of sectoren, overheden op verschillende niveaus, belangengroepen, particuliere initiatieven, organisaties en kennisinstellingen. Gemeenten kunnen in aanmerking komen voor subsidies voor o.a. activiteiten rond kennisoverdracht of voorlichting, investeringen in biodiversiteit, natuur, landschap, hydrologische maatregelen, publieke investeringen in de infrastructuur zoals verbeteringen in de verkaveling en toegankelijkheid van landbouwbedrijven.

Budget

Het budget voor Nederland is € 607,3 miljoen. Er is ongeveer € 85 miljoen beschikbaar voor Nederland per jaar, verdeeld over de verschillende thema's.

1. Versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht circa € 19 miljoen;
2. Jonge Boeren: circa € 2,5 miljoen;
3. Natuur en landschap: circa € 43 miljoen;
4. Verbetering van de waterkwaliteit; circa € 12,5 miljoen;
5. LEADER (inclusief projecten onder het programma Duurzaam Door): circa € 5 miljoen.
6. Technische bijstand: circa € 3 miljoen

Informatie en contact

Regiebureau POP

Het Regiebureau POP is verantwoordelijk voor de aansturing van de uitvoering van het POP-programma. Zij houden toezicht op de uitvoering, de budgetuitputting en adviseren de provincies en het Rijk over POP en voeren onderhandelingen met de Europese Commissie over wijzigingen van het POP en evaluatiemethoden.

E: regiebureau@rb.agro.nl

T: 030 - 275 6909

I: <http://www.regiebureau-pop.eu/>

I: www.toekomstglb.nl

Netwerk Platteland

Netwerk Platteland moet het vormen van netwerken en het proces van netwerken faciliteren en is verantwoordelijk voor de algemene communicatie en voorlichting over het POP3

T: 033 – 432 60 00

E: info@netwerkplatteland.nl

I: <http://www.netwerkplatteland.nl/>

Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij

Doel en inhoud

Het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij is de opvolger van het Europese Visserijfonds.

Met behulp van dit fonds wordt het hervormde gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) uitgevoerd en de implementatie van het Geïntegreerde Maritiem Beleid ondersteund (GMB). Het GVB is gericht op de verduurzaming en versterking van de concurrentiekracht van de visserij en aquacultuur.

Het EFMZV stelt ook geld beschikbaar voor de sociale dimensie van het GVB: vissers, hun gezinnen en gemeenschappen en viskwekers wordt financiële steun gegeven om hun werkwijze aan te kunnen passen aan de nieuwe regelgeving die gericht is op het verduurzamen van de sector. Deze financiering biedt de kans om initiatieven voor meer duurzaamheid, kostprijsverlaging en kwaliteitsverbetering te ontwikkelen en implementeren.

Visserij

Type acties:

- ★ Investeringsmogelijkheden voor vissers, viskwekers en kustgemeenschappen om bij te dragen aan het verminderen van de impact op het milieu
- ★ Vissers ondersteunen in de overgang naar duurzame visserij
- ★ Financiering van selectiever vistuig om teruggooien van vis te voorkomen
- ★ Helpen van kleinschalige vissers, jonge vissers en vissersgezinnen
- ★ Viskwekers ondersteunen in het aanboren van nieuwe markten
- ★ Een stabiel, duurzaam aanbod voor consumenten bevorderen, innovatie stimuleren, diversificatie van economieën aanjagen, kwaliteit van leven aan de kust verbeteren

Maritieme zaken

Type acties:

- ★ Coördinatie in grensgebieden en tussen sectoren verbeteren: horizontale initiatieven voor problemen die niet binnen één sector kunnen worden opgelost (zoals maritieme ruimtelijke ordening, bewaking van de visstanden en waterkwaliteit en kennisoverdracht).
- ★ Het vereenvoudigen van financiering.

Nationaal programma

De nationale inzet van het EFMZV concentreert zich op:

- ★ De invoering van de aanlandplicht: de verplichting voor vissers om ondermaatse en niet-marktwaardige vis aan wal te brengen
- ★ De verduurzaming van de visserij- en aquacultuur
- ★ De verbetering van de rendementen in de visketen

De steun richt zich op de grotere innovatie- en samenwerkingsprojecten. Een deel van de financiering wordt beschikbaar gesteld in de vorm van leningen en tijdelijke financiële kredieten, door middel van een revolverend fonds.

Er wordt in de financiering onderscheid gemaakt tussen:

Innovatie (€ 35,4 miljoen)

Type acties:

- ★ Duurzame innovaties in de (binnen)visserij, o.a. aanlandplicht, puls
- ★ Duurzame innovaties in de visketen

Samenwerking (€ 6 miljoen)

Type acties:

- ★ Partnerschappen vissers - wetenschappers

Investerings (€ 20 miljoen)

Type acties:

- ★ Duurzame investeringen in relatie tot de aanlandplicht
- ★ Duurzame keten-investeringen
- ★ Steun aan jonge vissers
- ★ Maatregelen Natura 2000
- ★ Uitzetten glasaal

Budget voor controle en handhaving, datacollectie, publieke opslag, Geïntegreerd Maritiem Beleid en technische bijstand is geormerkt door de EU.

Voorwaarden

Het EFMZV is bestemd om projecten samen met de nationale overheden te financieren. Iedere lidstaat krijgt een deel van het budget, gebaseerd op de omvang van de visserij. Landen bepalen met hun operationele programma zelf waar het geld uiteindelijk naartoe gaat. De lidstaten zijn samen met de Europese Commissie verantwoordelijk voor de implementatie van het beleid.

Het fonds stelt geld beschikbaar aan gemeenten waarin nog veel visserij plaatsvindt of industrie die werkt aan duurzame visserij of kustontwikkeling en kunnen zo ook de lokale groei en werkgelegenheid te stimuleren.

Budget

Er is 6,5 miljard euro over 7 jaar beschikbaar. Het budget voor Nederland is € 101,5 miljoen voor de totale programmaperiode.

Calls for proposals worden gepubliceerd op de website: http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/contracts_and_funding/calls_for_proposals/index_en.htm

Informatie en contact

Ministerie van Economische Zaken

Mr Henry Kool, Directeur

Directie Agroketens en Visserij

T: +31 (0)70 378 4234

E: h.kool@minlnv.nl

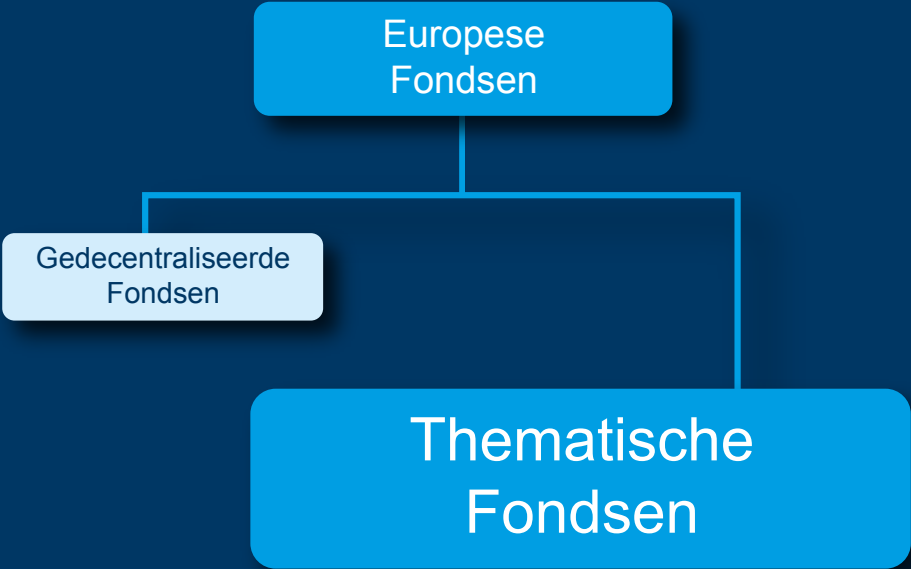
DG Maritieme Zaken en Visserij

http://ec.europa.eu/fisheries/about_us/index_en.htm

Europees fonds voor Maritieme Zaken en Visserij

http://ec.europa.eu/fisheries/reform/emff/index_nl.htm

Thema: Slimme Groei

Onderzoek & Innovatie

Horizon 2020

Horizon 2020 is het programma van de Europese Commissie om Europees onderzoek en innovatie te stimuleren. Het programma is in eerste instantie gericht op onderzoeksinstellingen, universiteiten en het bedrijfsleven.

Met Horizon 2020 wil de Europese Unie (EU) het concurrentievermogen van Europa vergroten door wetenschap en innovatie te stimuleren. Daarnaast wil de EU het bedrijfsleven en de academische wereld uitdagen om samen oplossingen te bedenken voor maatschappelijke vraagstukken die in heel Europa spelen. Bijvoorbeeld klimaatverandering, vergrijzing, voedselveiligheid en betaalbare duurzame energie.

Voor lokale overheden is het programma interessant omdat de Europese Commissie de relatie tussen onderzoek, bedrijfsleven en overheid wil stimuleren, met name om tot betere oplossingen te komen voor maatschappelijke problemen waar overheden mee te maken hebben. Er zijn 3 prioriteiten vastgesteld. Voor gemeenten liggen vooral kansen binnen de 3e prioriteit.

Doel en inhoud

Het Horizon 2020 programma kent 3 prioriteiten:

1 Wetenschap op topniveau

De prioriteit 'Wetenschap op topniveau' is erop gericht om excellente wetenschap te bevorderen en om van Europa een aantrekkelijke locatie te maken voor 's werelds beste wetenschappers. Deze prioriteit wordt ingevuld met behulp van de volgende instrumenten:

- ★ Ondersteunen van excellent grensverleggend onderzoek – via de Europese onderzoeksraad (ERC) (€ 11 miljard beschikbaar)
- ★ Onderzoek naar veelbelovende 'Future and Emerging Technologies' (FET) (€ 2,5 miljard beschikbaar)
- ★ Bevorderen van training en mobiliteit van onderzoekers – via Marie Curie acties (€ 6,1 miljard beschikbaar)
- ★ Onderzoekers moeten kunnen beschikken over kwalitatief sterke en toegankelijke onderzoeksinfrastructuren (€ 2,2 miljard beschikbaar)

2 Industriële leiderschap

Dit programma draait om investeringen op het gebied van de ontwikkeling van nieuwe technologieën, betere toegang tot kapitaal voor ondernemers en ondersteuning van het midden- en kleinbedrijf. Daarnaast is er speciale aandacht voor een totstandbrenging van de digitale agenda. In totaal wordt voor dit programma ongeveer €15 miljard beschikbaar gemaakt.

3 Maatschappelijke uitdagingen

Het onderdeel maatschappelijke uitdagingen (Societal Challenges) heeft als doel oplossingen te vinden voor grote maatschappelijke vraagstukken. Het richt zich op zaken als klimaatverandering, duurzaam transport en mobiliteit, duurzame energie, voedselzekerheid en vergrijzing van de Europese bevolking. De oplossing moet komen door een multidisciplinaire en integrale aanpak.

Elke maatschappelijke uitdaging krijgt een nadere invulling in het jaarlijkse werkprogramma.

Het gaat om de volgende 7 uitdagingen:

1. Gezondheid, demografische veranderingen en welzijn

De ambitie van dit onderdeel is het verbeteren van gezondheid en welzijn tijdens het hele leven. Het richt zich op het geheel verbeteren van de gezondheidszorg (innovatieve behandelingen, onderzoek) en het stimuleren van actief en gezond oud worden.

Het budget voor Gezondheid bedraagt ongeveer € 6,8 miljard voor de periode 2014 – 2020.

2. Voedselzekerheid, duurzame landbouw, marien en maritiem onderzoek en bio-economie

Met dit onderdeel is de inzet om over te stappen naar een duurzame Europese bio-economie. Het richt zich op duurzame voedselzekerheid (veilig voedsel, gezonde diëten en duurzame consumptie), het duurzaam exploiteren van de diversiteit van het leven in de zee en innovatieve, duurzame bio-economie (duurzame land- en bosbouw).

Het budget voor de bio-economie uitdaging bedraagt ongeveer 4 miljard euro voor de periode 2014 – 2020.

3. Zekere, veilige, schone en efficiënte energievoorziening

De doelstelling van het energieprogramma is het ondersteunen van de transi-

tie naar een duurzaam energiesysteem. Tegelijkertijd wil het de concurrentiepositie van de Europese industrie versterken.

Het budget voor Energy bedraagt ongeveer € 5,4 miljard voor de periode 2014-2020.

4. Slim, groen en geïntegreerd transport

De maatschappelijke uitdaging 'Smart, Green and Integrated Transport' gaat over de ontwikkeling van een Europees transportsysteem dat efficiënt met grondstoffen omgaat. Een systeem dat milieuvriendelijk en veilig is, en dat daarnaast snelle en efficiënte verbindingen biedt voor personen en goederen. Het budget voor deze maatschappelijke uitdaging bedraagt € 5,8 miljard voor de periode 2014-2020.

5. Klimaat en efficiënte grond- en hulpstoffen

De maatschappelijke uitdaging "Climate action, environment, resource efficiency and raw materials" heeft tot doel onze economie en maatschappij in zijn geheel duurzamer te maken. Dat kan bijvoorbeeld door efficiënter met onze grondstoffen (inclusief water) om te gaan. Dat kan ook door bij gebiedsontwikkeling rekening te houden met klimaatsverandering. Daarnaast helpt het beschermen van onze natuur en ecosystemen hierbij.

Het budget bedraagt ongeveer € 2,8 miljard voor de periode 2014-2020.

6. Inclusieve en innovatieve samenleving

In de maatschappelijke uitdaging "Europe in a changing world: Inclusive, Innovative and Reflective Societies" staan de sociaal-economische uitdagingen in Europa centraal. Het gaat om de aanpak van (jeugd-) werkloosheid, crisisbestrijding, het beschermen van het cultureel erfgoed en versterking van de rol van Europa in de wereld. Het budget bedraagt ruim € 1,3 miljard voor de periode 2014-2020.

7. Veilige samenleving

De maatschappelijke uitdaging "secure societies" richt zich op het ontwikkelen van nieuwe kennis en technologie. Het gaat daarbij om technologie voor de bestrijding van misdaad en terrorisme, crisismanagement en de externe dimensie van veiligheid. Het onderzoek is civiel georiënteerd. Het budget voor secure societies bedraagt ongeveer € 1,5 miljard voor de periode 2014-2020.

Voorwaarden

Financiering uit het Horizon2020 programma is beschikbaar voor Europese consortia van onderzoeksinstituten, het bedrijfsleven en publieke organisaties. De omvang van het project (de grootte van het consortium en de budgetlimieten) en de planning van de calls for proposals worden aangegeven in het werkprogramma. Een samenwerkingsverband moet uit minimaal 3 partijen uit 3 verschillende landen bestaan.

Elke twee jaar publiceert de Europese Commissie een werkprogramma. Elk programmaonderdeel van Horizon 2020 heeft een eigen werkprogramma. Daarin staan de onderwerpen en onderzoeksvragen gedefinieerd met daarbij de verkozen projectvorm of funding scheme.

Calls for proposals worden gepubliceerd op het Participant Portal, te vinden op: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>

Het concept werkprogramma voor 2014-2015 met de uitwerking van de oproep voor projectvoorstellen bij elke maatschappelijke uitdaging kunt u vinden op de volgende website: <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/h2020-sections>

Op de website van Horizon2020 is ook een handleiding beschikbaar voor het proces van de subsidieaanvraag: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/index.html>

Budget

Het totale budget van Horizon 2020 is € 70 miljard voor de periode 2014-2020.

Informatie en contact

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Team EU Internationaal Innoveren

E: <https://www.rvo.nl/contactformulier-rijksdienst-voor-ondernemend-nederland-rvonl-wss/> (contactformulier)

T: 088 042 4242

I: <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/advies-horizon-2020>

Horizon2020 kent een netwerk van national contact points (NCP's), die zorgen voor informatievoorziening en ondersteuning. Op de volgende website staan de verschillende contactpersonen voor Nederland aangegeven per thema:

http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/support/national_contact_points.html#c,contact=country/sbg/Netherlands/1/1/0&function_details..function_abbr/sbg/1/1/0&+country/desc

Meer informatie

Europese Commissie:

<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/>

Website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

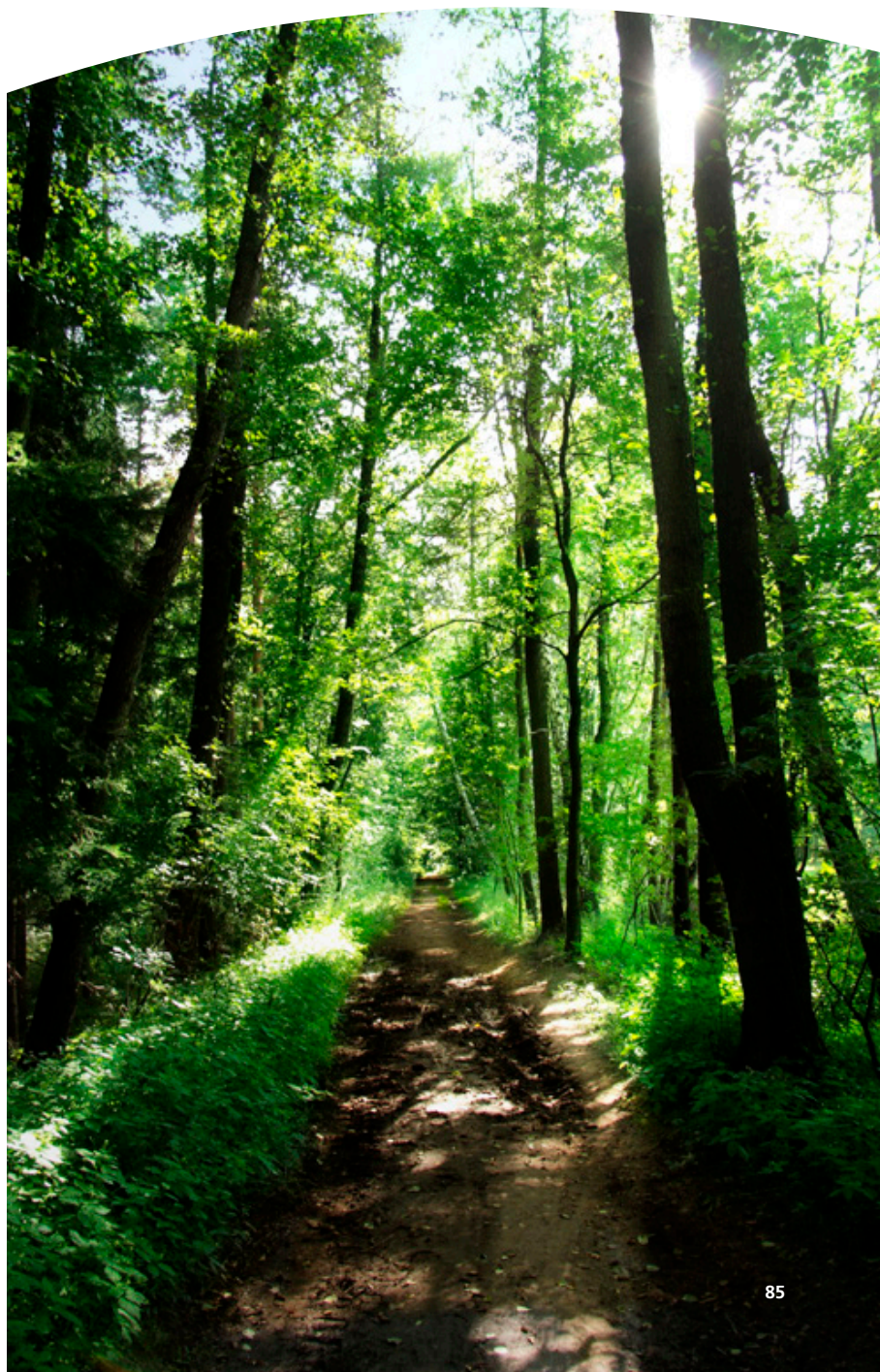
<http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/horizon-2020-onderzoek-en-innovatie>

Thema: Duurzame Groei

Milieu

LIFE

LIFE is het programma ter ondersteuning van het Europese milieu- en klimaatbeleid. Centrale thema's binnen LIFE zijn biodiversiteit, milieu en de strijd tegen de klimaatverandering.

Doel en inhoud

Het LIFE-programma 2014-2020 bestaat uit twee subprogramma's met afzonderlijke prioriteiten:

Milieu

Het onderdeel Milieu richt zich op:

- ★ Natuur en biodiversiteit: beschermen en verbeteren van de natuur in Europa, vooral in N2000 gebieden;
- ★ Milieu- en grondstof-efficiency: innovatieve projecten op het gebied van water, zee, afval, grondstoffen, lucht en emissies, milieu en gezondheid en een groene en circulaire economie.
- ★ Informatie en bestuur: bewustwording, samenwerking, best practices voor handhaving en naleving, beter bestuur van en steun aan NGO's.

Klimaat

Het onderdeel Klimaat richt zich op:

- ★ Mitigatie: verminderen van klimaatverandering, reductie broeikasgasemissies
- ★ Adaptatie; aanpassing aan klimaatverandering;
- ★ Informatie en bestuur: beleid en informatie over klimaatproblematiek, bewustwording, communicatie, samenwerking, verspreiding van kennis.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is een bedrag van ongeveer € 3,5 miljard beschikbaar. Daarvan is 75% voor het subprogramma Milieu en 25% voor het subprogramma Klimaat.

Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

Het programma staat open voor: nationale, regionale en lokale overheden, be-

drijven / private organisaties en non-gouvernementele organisaties (NGO's).

Het programma maakt onderscheid tussen reguliere en integrale projecten, met verschillende voorwaarden.

Reguliere projecten

Voor reguliere projecten ('traditional projects'), gericht op één specifiek natuur/milieuprobleem, met projectkosten van ongeveer € 1 miljoen gelden de volgende voorwaarden:

- ★ Het gaat om een kwantificeerbaar probleem met een geboden oplossing in het project
- ★ Er is monitoring van het effect van een project
- ★ Aantoonbare meerwaarde voor Europa
- ★ Samenwerking met relevante partners uit eigen land en/of Europa
- ★ Er is geen steun mogelijk van andere Europese regelingen dan LIFE, maar wel vanuit lokale, regionale, en nationale subsidies.
- ★ Van het totale projectbudget is 60% LIFE-subsidie mogelijk.

Integrale projecten

Voor de integrale projecten op het gebied van natuur (management meerdere Natura2000 gebieden tegelijk), water (management van stroomgebied van een rivier), afval (afvalmanagement, afvalpreventieprogramma's), lucht (luchtkwaliteit van groot gebied, meerdere steden) of klimaat geldt dat er een integrale aanpak moet worden gehandhaafd en dat er minstens één andere Europese subsidieregeling betrokken wordt (bijvoorbeeld EFRO).

Elk land kan in de periode 2014-2020 maximaal drie integrale projecten gesubsidieerd krijgen vanuit LIFE, waarvan er één over klimaat en twee met betrekking tot milieu of natuur.

Informatie en contact

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Afdeling Innovatieve en Duurzame Industrie en Landbouw

E: life@rvo.nl

T: Maaïke Beld (natuur, klimaat) 088 6027 048

T: Astrid Hamer (natuur, klimaat) 088 6022 730

T: John Heynen (milieu, klimaat) 088 6022 527

T: William Visser (milieu, klimaat) 088 6022 750

I: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/life

Meer Informatie

Europese Commissie, Milieu, LIFE

<http://ec.europa.eu/environment/life>

Calls worden gepubliceerd op:

<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life2014/index.htm>

Transport

Connecting Europe Facility

De Connecting Europe Facility (CEF) ondersteunt een efficiënte, geïntegreerde, duurzame en multimodale infrastructuur in de EU op het gebied van energie, ICT en transport. Onderdeel van de CEF is het Trans European Transport Network (TEN-T), waarmee wordt beoogd de onderlinge samenhang en verbinding van het Europese transportnetwerk te versterken, bij voorkeur met duurzame technologieën. De financiering vanuit CEF richt zich daarbij vooral op een kernnetwerk tussen de belangrijkste knooppunten in Europa. Op dit kernnetwerk zijn negen grote doorgaande multimodale routes benoemd, de zogeheten corridors.

Doel en inhoud

Drie van de negen corridors van het netwerk lopen door Nederland:

1. Rotterdam – Genua (Rijn-Alpen)
2. Noordzee – Oostzee
3. Noordzee – Middellandse Zee

Binnen deze corridors worden afspraken gemaakt om op gecoördineerde wijze investeringen te doen. Innovatie, multimodaliteit, interoperabiliteit en duurzaamheid zijn daarbij kernbegrippen. Voor alle corridors zullen werkplannen worden opgesteld.

Daarbij richt het programma in Nederland zich specifiek op:

- ★ Projecten met een duidelijke meerwaarde binnen het Europese kernnetwerk.
- ★ Water en spoor. Aanleg van wegen zal in Nederland niet gesubsidieerd worden.
- ★ De aansluiting van water, spoor en weg is een prioriteit, zoals multimodale voorzieningen in havens of op stations (bijvoorbeeld vervoersterminals of overslaghavens).
- ★ Zowel uitvoeringsprojecten alsook studieprojecten.
- ★ Projecten op het gebied van duurzaam vervoer, zoals alternatieve brandstoffen, mits innovatief.
- ★ Samenwerking met kennisinstellingen (voor bijvoorbeeld studies) en bedrijfsleven.
- ★ Innovatieve projecten, waarbij gemeenten bijvoorbeeld kunnen dienen als proeftuin .

Budget

Voor de periode 2014-2020 is een budget van € 26 miljard beschikbaar. De CEF wordt rechtstreeks beheerd door de Europese Commissie. Voor TEN-T specifiek komt 12 miljard vrij. Nadere specificering van de verdeling van de middelen over de diverse prioriteiten worden opgenomen in de jaarlijkse en meerjarige programma's.

Voorwaarden

Het aanvragen van subsidie is alleen mogelijk voor projecten die zich binnen het Europese kernnetwerk bevinden. Aanvragende gemeenten moeten dus ook binnen één van de drie corridors liggen.

Eén van de sleutelementen van het CEF is een meer systematisch gebruik van innovatieve financiële instrumenten voor alternatieve financiering, om investe-

ringen aan te vullen. Het CEF bouwt voort op de ervaring van bestaande financiële instrumenten. Het CEF wil fungeren als katalysator voor private en publieke financiering door projecten voor infrastructuur geloofwaardigheid te geven en de risicoprofielen te verbeteren waardoor deze projecten aantrekkelijker worden voor financiers. Er kan ook technische assistentie gesubsidieerd worden.

Door veel geld te steken in een beperkt aantal projecten wil de Europese Commissie de efficiëntie en de zichtbaarheid verbeteren van de corridors, en de positie als voorlopers te versterken.

De jaarlijkse programma's beslaan tussen de 15% en 20% van het totale CEF-budget. Deze programma's voorzien in de financiering van korte termijn beleidsprioriteiten en projecten om de transportinfrastructuur ontwikkelen. De jaarprogramma's zullen ook inspelen op de veranderende behoefte aan infrastructuurbeleid.

De inhoud en voorwaarden zijn sterk afhankelijk van de oproepen tot het indienen van aanvragen die worden gepubliceerd. De eerste oproep wordt verwacht in september 2014. Calls worden gepubliceerd op de volgende website:

http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-guidelines/project-funding/calls_en.htm

Informatie en contact

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Wim Vergeer

E: wim.vergeer@rvo.nl

T: 088 6022 695

Lambert Smeets

E: lambert.smeets@rvo.nl

T: 088 6022 596

Meer Informatie

TEN EA

Het Europese agentschap voor TEN-T

tent-agency@ec.europa.eu

Europese Commissie, DG MOVE

http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/index_en.htm

Thema: Inclusieve Groei

Cultuur

Creative Europe

Het Creative Europe programma heeft tot doel de Europese creatieve en culturele sectoren te stimuleren en daarmee bij te dragen aan de economie, werkgelegenheid, innovatie en sociale cohesie in Europa. Het behouden en stimuleren van culturele diversiteit en het versterken van het concurrentievermogen van de sector zijn de speerpunten van het programma. Creative Europe ondersteunt daarbij onder andere de uitwisseling van kennis, grensoverschrijdende samenwerking en het versterken van de financiële capaciteit.

Doel en inhoud

Creative Europe heeft drie hoofddoelen:

- ★ De Europese culturele en taalkundige diversiteit stimuleren;
- ★ Het culturele erfgoed behouden;
- ★ Het concurrentievermogen van de culturele en creatieve sectoren versterken

Om deze doelen te bereiken zijn er vier specifieke doelstellingen geformuleerd.

Dit zijn:

- ★ Het versterken van de capaciteit van de sector door grensoverschrijdend te werken
- ★ Het promoten van de grensoverschrijdende circulatie van artistieke werken en mensen om nieuw publiek in Europa en daarbuiten te bereiken
- ★ Het versterken van de financiële capaciteit van de sector
- ★ Het stimuleren van beleidsontwikkeling

Creative Europe kent drie deelprogramma's.

Cultuur

Het subprogramma 'Cultuur' ondersteunt:

- ★ Internationale tournees, evenementen en tentoonstellingen;
- ★ Literaire vertalingen;
- ★ Internationale netwerkcarrières.

Extra aandacht gaat naar samenwerking met landen buiten Europa.

Media

Het subprogramma 'Media' ondersteunt projecten op het gebied van:

- ★ Ontwikkeling en circulatie van Europese films in de wereld en internationale films in Europa.
- ★ Diversiteit van Europese audiovisuele werken
- ★ Opleidingen en trainingen.

Cross-sectoraal

Een horizontaal subprogramma ondersteunt cross-sectorale samenwerking tussen experts, organisaties en netwerken. Hieronder vallen studies voor beleidsontwikkeling, evaluaties van programma's, het verzamelen van relevante data voor de culturele en audiovisuele sector.

Garantiefaciliteit

Naast directe bijdragen aan projecten en activiteiten, introduceert de Europese Commissie een financiële garantiefaciliteit, waarmee culturele organisaties makkelijker toegang zouden kunnen krijgen tot bankleningen. Een garantiefaciliteit stimuleert banken om geld te lenen aan culturele en creatieve bedrijven. De garantiefaciliteit zal in 2016 beschikbaar zijn.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is in totaal een budget van € 1,46 miljard beschikbaar, waarbij:

- ★ 56% van het budget bestemd is voor de ondersteuning van de Europese film-industrie
- ★ 31% van het budget bestemd is voor culturele projecten
- ★ 13% van het budget bestemd is voor een transsectorale programmaliijn en een nieuwe garantiefaciliteit voor de creatieve sector.

Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

- ★ Het programma staat open voor culturele organisaties, overheden, universiteiten en organisaties die culturele activiteiten organiseren.
- ★ Er moet met minimaal drie buitenlandse partners worden samengewerkt.
- ★ Voorwaarde is dat het project geen winst maakt en activiteiten voor het publiek organiseert.

Voor Creative Europe is een uitgebreide programmagids beschikbaar. Hierin vindt

u alle criteria waar aanvragen moeten voldoen en een overzicht van indientermijnen. Deze programmagids fungeert als permanente oproep voor de meeste acties. Alleen voor uitzonderlijke acties worden aparte oproepen uitgeschreven. Calls worden gepubliceerd op de volgende website:

http://ec.europa.eu/culture/calls/index_en.htm.

Voor Creative Europe is een uitgebreide programmagids beschikbaar. Hierin vindt u alle criteria waar aanvragen moeten voldoen en een overzicht van indientermijnen. Deze programmagids fungeert als permanente oproep voor de meeste acties. Alleen voor uitzonderlijke acties worden aparte oproepen uitgeschreven.

Informatie en contact

Dutch Culture/ Creative Europe Desk

Nationaal contactpunt voor ondersteuning

T: 020 616 4225

E: ccpnl@dutchculture.nl

I: <http://sica.nl/content/nl-creative-europe-2014-2020>

Meer Informatie

Europese Commissie, DG cultuur

http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/index_en.htm

Europees Burgerschap

Europa voor de Burger

Het Europa voor de Burgerprogramma heeft tot doel via debat, reflectie en samenwerking Europese burgers meer bewust te maken van het Europese integratieproces en de Europese geschiedenis.

Het programma ondersteunt daarbij projecten die Europese burgers meer inzicht geven in EU- beleidsprocessen en projecten ter stimulering van solidariteit, betrokkenheid en vrijwilligerswerk op Europees niveau.

Doel en inhoud

Het programma bestaat uit twee subprogramma's:

Gedenken en Europees burgerschap

Dit subprogramma ondersteunt activiteiten gericht op reflectie op de Europese geschiedenis en culturele diversiteit. Belangrijk daarbij is het stimuleren van herdenken, verdraagzaamheid, wederzijds begrip en verzoening.

Jaarlijks wordt een aantal prioriteiten opgesteld. Een speciale focus ligt op de doelgroep jongeren.

Democratisch betrokkenheid en burgerparticipatie

Dit subprogramma ondersteunt projecten gericht op het stimuleren van burgerparticipatie in de brede zin van het woord. In het bijzonder activiteiten gericht op:

- ★ Democratische participatie op Europees niveau
- ★ Sociale betrokkenheid
- ★ Vrijwilligerswerk
- ★ Interculturele dialoog

De voorkeur gaat uit naar initiatieven en projecten die duidelijk verband houden met de Europese politieke agenda. Belangrijk is ook dat projecten nieuwe manieren van burgerparticipatie stimuleren en een duurzaam karakter hebben.

Acties

Om deze doelstellingen uit bovenstaande strands te verwezenlijken, financiert het programma onder andere de volgende soorten acties:

- ★ Burgerbijeenkomsten

- ★ Projecten in het kader van stedenbanden
- ★ Tot stand brengen en behouden van transnationale partnerschappen en netwerken
- ★ Reflectie en debatten over gemeenschappelijke waarden
- ★ Bewustmakingsinitiatieven omtrent EU-instellingen en de werking ervan

Horizontale actie

Programmabreed is een horizontale actie ingesteld, gericht op valorisatie. Dit onderdeel is bedoeld om de resultaten van het programma te kunnen meten, te onderzoeken en de opgedane kennis te delen. Denk daarbij aan Europese, nationale en regionale platforms en instrumenten waar goede praktijken en ideeën bijeen worden gebracht.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is een budget beschikbaar van € 164 miljoen. Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

Het programma staat open voor gemeenten, provincies en maatschappelijke organisaties, waaronder verenigingen en netwerken, vakbonden, denktanks, universiteiten, musea en andere culturele organisaties. Alle typen organisaties kunnen in beide strands aanvragen, maar voor gemeenten zijn vooral de activiteiten in samenwerking met hun partnersteden relevant. Om in aanmerking te komen is samenwerking met buitenlandse partners vereist.

Voor Europa voor de Burger is een uitgebreide programmagids beschikbaar. Hierin vindt u alle criteria waar aanvragen moeten voldoen en een overzicht van indientermijnen. Deze programmagids fungeert als permanente oproep voor de meeste acties. Alleen voor uitzonderlijke acties worden aparte oproepen uitgeschreven.

Informatie en contact

Dutch Culture, centre for international cooperation

Nationaal contactpunt

E: post@dutchculture.nl

T: 020 6164 225

I: <http://sica.nl/ecp>

Europese Commissie, Burgerschap

http://ec.europa.eu/citizenship/about-the-europe-for-citizens-programme/future-programme-2014-2020/index_en.htm

Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA)

http://eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens_en

Meer Informatie

Europese Commissie, Burgerschap

http://ec.europa.eu/culture/creative-europe/index_en.htm

Calls worden gepubliceerd op de volgende website:

http://eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens/funding_en

Gezondheidszorg

Gezondheid voor Groei

Dit programma heeft tot doel de volksgezondheid in de EU te bevorderen. Belangrijk uitgangspunt voor het programma is mensen langer gezond en actief te houden, met de bijbehorende positieve effecten op de productiviteit en het concurrentievermogen. Daarbij is innovatie in de gezondheidszorg, mede met het oog op de demografische ontwikkeling in Europa, een belangrijke prioriteit.

Doel en inhoud

Het programma legt de nadruk op vier specifieke doelstellingen:

- ★ Het bevorderen van innoverende en duurzame gezondheidsstelsels door het op Europees niveau ontwikkelen van gemeenschappelijke instrumenten.
- ★ Het vergroten van toegang tot een betere en veiligere gezondheidszorg voor EU-burgers door het ontwikkelen van gezamenlijke oplossingen en richtsnoeren om de kwaliteit van de gezondheidszorg en de veiligheid van de patiënten te verbeteren.
- ★ Preventie van ziekten en bevorderen van goede gezondheid door in Europees verband effectieve maatregelen te inventariseren, te verspreiden en toe te passen, zoals preventiemaatregelen tegen de belangrijke risicofactoren als roken, alcoholmisbruik, obesitas en hiv/aids.
- ★ Beschermen van burgers tegen grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen door het ontwikkelen van een gemeenschappelijke aanpak om beter voorbereid te zijn op noodsituaties.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is € 449 miljoen beschikbaar. Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

Organisaties uit de publieke sector komen in aanmerking voor subsidie. Het programma is met name interessant voor gezondheidsorganisaties, onderzoeksinstellingen, universiteiten en hogescholen, omdat er veel aandacht uitgaat naar beleidsondersteunende onderzoeksprojecten. Projectaanvragen moeten worden ingediend met meerdere partners. De minimumeis is dat partners uit ten minste drie lidstaten moeten komen. Een partner uit een niet-EU land kan deelnemen, maar dan wel op eigen kosten.

Het programma financiert tot maximaal 60% van de totale projectkosten. Het bedrag van cofinanciering varieert van € 20.000 tot € 3.000.000. Het project mag maximaal 3 jaar duren.

Per jaar wordt een werkplan vastgesteld waarin de algemene doelstellingen worden uitgewerkt in specifieke acties en wordt een budget per actie vastgesteld. Per actie wordt maar één project gefinancierd. Oproepen tot het indienen van aanvragen vinden eens per jaar plaats en worden op de website van de managementautoriteit bekend gemaakt.

Informatie en contact

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Team Internationaal innoveren EU:

E: <https://www.rvo.nl/contactformulier-rijksdienst-voor-ondernemend-nederland-rvonl-wssl?herkomst=http%3A//www.rvo.nl/> (contactformulier)

T: 088 042 4242

I: www.rvo.nl

National Focal Point

Marleen van den Berg

E: horizon.health@rvo.nl

T: + 31 88 602 5136

Meer informatie

Executive Agency for Health and Consumers (EAHC)

Managementautoriteit

E: EAHC-PHP-CALLS@ec.europa.eu

T: +352 4301 377707

I: <http://ec.europa.eu/eahc/health/index.html>

Europese Commissie DG Health and Consumers

Algemene Informatie over gezondheidsprogramma (werkprogramma, beleid etc).

http://ec.europa.eu/health/programme/policy/index_nl.htm

Calls worden gepubliceerd op de volgende website:

http://ec.europa.eu/chafea/health/calls_for_health_programme.html

Jeugd, Onderwijs en Sport

Erasmus+

Erasmus+ bevordert de Europese samenwerking en (kennis)uitwisseling op het gebied van onderwijs, sport en buitenschoolse educatie. Het programma richt zich daarbij op jongeren, professionals en vrijwilligers in het onderwijs en de jeugdsector. Buitenlandse leer- en werkervaringen en modernisering van het onderwijs en jeugdbeleid zijn belangrijke speerpunten.

Doel en inhoud

Het Erasmus+ programma heeft tot doel mogelijkheden te creëren voor organisaties die actief zijn in het formele en non-formele onderwijs om samen te werken met en te leren van buitenlandse partners. Dit kan bilateraal en op individueel niveau zijn (mobiliteit) maar ook met meerdere buitenlandse en binnenlandse partners binnen een klein- of grootschalig strategisch partnerschap.

Het Erasmus+ programma wil ook de relatie versterken tussen onderwijs, arbeidsmarkt, onderzoek en innovatie.

Het programma kent drie actielijnen:

Individuele mobiliteit

Deze actielijn biedt mogelijkheden voor studie, stage, training, vrijwilligerswerk en uitwisseling naar het buitenland. Jongeren, studenten, docenten en jongerenwerkers doen hiermee nieuwe kennis, ervaring en vaardigheden op.

Institutionele samenwerking

Strategische Partnerschappen zijn bedoeld om samenwerking, innovatie, nieuwe methoden, onderzoek en de uitwisseling van ervaringen te stimuleren. Dit onderdeel biedt mogelijkheden voor langdurige samenwerking binnen het onderwijs, de jeugdsector, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties.

Deze actielijn is met name interessant voor gemeenten, in regionaal verband, om kennis te delen en samen te werken rondom specifieke thema's.

Mogelijke thema's zijn:

- ★ Aanpak voortijdig schoolverlaten;
- ★ Bestrijden van jeugdwerkloosheid;

- ★ Samenwerking tussen onderwijs en jeugdcentra;
- ★ Verbetering van de kwaliteit van onderwijs en training door innovatieve aanpakken en het verspreiden van goede voorbeelden;
- ★ Opzetten van virtuele laboratoria/werkplekken .

Beleidsontwikkeling

Hiermee ondersteunt de Europese Unie overheden bij het verbeteren van beleid voor het onderwijs en de jeugdsector en het uitwisselen van praktijkervaringen. Voor de jeugdsector biedt dit bijvoorbeeld de mogelijkheid om jongeren meer te betrekken bij het ontwikkelen en verbeteren van lokaal en Europees jeugdbeleid. Binnen deze actielijn bestaan er subsidiemogelijkheden voor (internationale) bijeenkomsten voor jongeren en beleidsmakers van gemeenten.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is een budget van € 14,8 miljard euro beschikbaar, waarvan 77% voor onderwijs en 10% voor Jeugd.

Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

Het programma staat open voor onderwijsinstellingen, bedrijven, kenniscentra beroepsonderwijs, sociale partners, bedrijfsleven, overheid, andere organisaties gericht op het onderwijs en sectorale organisaties, jongerenorganisaties, organisaties voor jongerenwerk en andere organisaties in de jeugdsector. Individuen daarentegen kunnen geen rechtstreekse aanvraag indienen.

De aanvraagprocedure en het vereiste minimaal aantal partners varieert, afhankelijk van het type project. Voor actielijn 2 'Strategische Partnerschappen' is de voorwaarde dat er minstens drie partners uit drie verschillende landen deelnemen.

Voor een aantal actielijnen moeten de subsidieaanvragen worden ingediend bij het nationaal agentschap. Voor andere actielijnen ligt het management bij de Executive Agency for Education, Audiovisual and Culture van de Europese Commissie.

De specifieke voorwaarden en speerpunten zijn vastgelegd in de programmagids.
http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/documents/erasmus-plus-programme-guide_en.pdf

Informatie en contact

Nuffic, Europees Platform, CINOP en Nederlands Jeugdinstituut voeren als Nationale Agentschappen het Europese subsidieprogramma Erasmus+ uit.

<http://www.erasmusplus.nl/>

Op deze website wordt ook verwezen naar de calls van het Erasmus+ programma:

<http://www.erasmusplus.nl/aanvragen-subsidie/oproep-2014/>

Executive Agency for Education, Audiovisual and Culture (EACEA)

Algemene informatie en indienen voorstellen

<http://eacea.ec.europa.eu/Erasmus-plus>

Meer informatie

Europese Commissie, DG onderwijs en cultuur:

<http://ec.europa.eu/erasmus-plus>

Erasmus+ Sport

Dit is een aparte subsidielijnen onder het Erasmus+ programma en is gericht op de Europese samenwerking in sport. Het programma streeft daarbij naar het verbeteren van de randvoorwaarden voor sporten in de EU.

Doel en inhoud

Het programma richt zich daarbij op:

- ★ Het aanpakken van transnationale bedreigingen van sport, zoals doping, wedstrijdvervalsing, geweld, racisme en intolerantie.
- ★ De ondersteuning van goed bestuur op sportgebied en verbetering van onderwijs en opleiding van sporters, in het bijzonder ondersteuning bij dubbele loopbanen van sporters en verduurzaming van vrijwillige sportstructuren.
- ★ Het bevorderen van sociale integratie, gelijke kansen en gezondheidsbevorderende lichaamsbeweging door een deelname aan sport.

De volgende activiteiten komen in aanmerking:

- ★ De ondersteuning van transnationale samenwerkingsprojecten;
- ★ Ondersteuning van niet-commerciële Europese sportevenementen waarbij meerdere Europese landen zijn betrokken;
- ★ Het versterken van de wetenschappelijke basis voor beleidsvorming door middel van studies, dataverzameling, netwerken, conferenties en seminars.
- ★ De dialoog met Europese belanghebbenden op het gebied van jeugd en sport aanjagen, door middel van het jaarlijkse EU Sport Forum.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is € 234,18 miljoen beschikbaar.

Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

Het programma staat in eerste instantie open voor verenigingen, scholen en universiteiten. Gemeenten kunnen in hun regierol als partner optreden in een project. Voor gesubsidieerde sportactiviteiten moeten, waar gepast, aanvullende financiële middelen worden verkregen door middel van een partnerschap met derden, zoals particuliere ondernemingen. Aanvragen dienen rechtstreeks bij de

Europese Commissie te worden ingediend.

Informatie en contact

Executive Agency for Education, Audiovisual and Culture (EACEA)

Voor algemene informatie en het indienen van voorstellen

http://ec.europa.eu/sport/opportunities/sport_funding/index_en.htm

Justitie, Recht en Burgerschap

Justitie programma

Het programma Justitie ondersteunt een goed functionerende Europese ruimte van vrijheid, veiligheid en recht. Samenwerking op het gebied van justitie in de EU is daarbij een kerndoel.

Doel en inhoud

Het programma heeft drie specifieke doelstellingen:

- ★ Het ontstaan van een daadwerkelijke rechtsruimte door het bevorderen van justitiële samenwerking in civiele en strafzaken.
- ★ Het verbeteren van de toegang tot justitie
- ★ Het voorkomen van de vraag naar en het beperken van het aanbod van drugs. (misdaadpreventie).

Mogelijke activiteiten die uit dit programma gefinancierd worden zijn:

- ★ Informatieverstrekking en voorlichtingscampagnes die burgers informeren over hun rechten en hoe zij deze kunnen afdwingen.
- ★ Opleiding en capaciteitsopbouw voor rechtspractici (zoals rechters en leden van het openbaar ministerie) en andere beroepsbeoefenaars om hen de middelen te geven om de rechten en het beleid van de Unie ook daadwerkelijk in de praktijk toe te passen.
- ★ Versterken van netwerken.
- ★ Grensoverschrijdende samenwerking op het vlak van handhaving, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van alarmeringssystemen voor vermiste kinderen en de coördinatie van de operationele en grensoverschrijdende samenwerking bij drugsbestrijding
- ★ Onderzoek en analyse en andere ondersteunende activiteiten om de wetgever duidelijke en gedetailleerde informatie te verstrekken over de problemen en de situatie op het terrein.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is een budget van € 334,4 miljoen beschikbaar.

Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

Het programma staat open voor gemeenten, andere publieke organisaties, NGO's en (onderzoeks) instituties. Om in aanmerking te komen voor financiering is samenwerking met andere partners uit meerdere landen verplicht.

Het programma valt rechtstreeks onder de bevoegdheid van de Europese Commissie. De Europese Commissie stelt jaarlijks werkprogramma's vast en plaatst oproepen tot voorstellen op haar website. In deze 'calls for proposals' staan de specifieke voorwaarden.

Informatie en contact

Contactgegevens voor vragen over het Justitieprogramma

http://ec.europa.eu/justice/contact/index_en.htm

Europese Commissie, DG Justitie

http://ec.europa.eu/justice/mission/index_nl.htm

De open calls worden op onderstaande webpagina gepubliceerd:

http://ec.europa.eu/justice/grants/index_nl.htm

Migratiefondsen

Europese samenwerking op het gebied van veiligheid en migratie staat nadrukkelijk op de EU agenda. Er bestaan twee fondsen om dit te ondersteunen: een fonds voor Migratie en Asiel en een fonds voor Interne Veiligheid. Het fonds voor Interne Veiligheid is bedoeld voor nationale overheden en is gericht op de buitengrenzen van de EU en Europese politiesamenwerking. Lokale overheden kunnen wel beroep doen op het Europees Asiel- en Migratiefonds. Dit fonds zal hieronder nader worden toegelicht.

Doel en inhoud

Het Asiel- en Migratiefonds ondersteunt een doeltreffend beheer van migratiestromen. Het fonds is gericht op:

- ★ Een sterker uitgebouwd gemeenschappelijk Europees asielstelsel met aandacht voor de externe dimensie;
- ★ Aanmoediging van wettelijke migratie naar de Europese Unie;
- ★ Een grotere solidariteit en gedeelde verantwoordelijkheid tussen de EU-lidstaten, vooral tegenover de lidstaten die het meest getroffen worden door migratie- en asielstromen.

Het programma bestaat uit de volgende actielijnen:

- ★ Asiel: een gemeenschappelijk Europees asielstelsel
Ondersteuning van maatregelen om het gemeenschappelijk Europees asielstelsel (GEAS) en het EU-hervestigingsprogramma tot stand te brengen en intra-EU-relocatie te stimuleren.
- ★ Integratie:
Integratiemaatregelen van lokale overheden voor migranten uit derde landen, zoals vluchtelingen, ongebeide minderjarigen en slachtoffers van mensenhandel. De arbeidsparticipatie van migranten valt hier nadrukkelijk onder. Maatregelen die dat bevorderen, zoals bijvoorbeeld startkwalificaties voor migranten, komen in aanmerking.
- ★ Terugkeer :
Ondersteuning van duurzame terugkeer, vrijwillige terugkeerprogramma's en re-integratiemaatregelen.

Nationaal programma

Het Nationaal Programma is nog niet afgerond. Het nationaal programma is mede afhankelijk van de definitieve uitvoeringsregelgeving, die nog niet door de Europese Commissie is vastgesteld.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is een totaalbudget van € 3,87 miljard beschikbaar. Daarvan gaat 80% naar nationale programma's. Nederland stelt in overeenstemming met de Europese Commissie een nationaal programma op. Voor de uitvoering van het Nederlandse programma is € 158 miljoen beschikbaar (AMF € 95 miljoen en ISF € 63 miljoen).

Voorwaarden

Oproepen tot het indienen van aanvragen worden gepubliceerd op de website van het Agentschap SZW. Agentschap SZW is het aanspreekpunt voor projectaanvragen, projectbehandelingen en eindverantwoording. Het fonds zal naar verwachting niet voor eind 2014 operationeel zijn, de eerste calls worden in 2015 verwacht. Het is toegankelijk voor grote projecten die voortkomen uit regionale samenwerkingsverbanden en is alleen bestemd voor projecten voor migranten uit derde landen. Via de website van Agentschap SZW kunt u op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen.

Informatie en contact

Agentschap SZW

In Nederland beheert het Agentschap SZW de Migratiefondsen

E: <https://www.agentschapszw.nl/contact/europese-migratiefondsen>
(contactformulier)

E: postbus.AMIF_ISF@minszw.nl

I: <http://www.agentschapszw.nl/subsidies/europese-migratie--en-veiligheidsfondsen>

T: 070 315 2000

Rijksoverheid

I: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/europese-subsidies/europese-migratiefondsen>

Meer informatie

Europese Commissie – DG Binnenlandse Zaken

I: <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs>

Grondrechten, Gelijkheid en Burgerschap programma

Het programma Grondrechten, Gelijkheid en Burgerschap is gericht op het stimuleren van de naleving van fundamentele Europese burgerrechten, zoals het recht op gelijke behandeling en vrijheid van meningsuiting

Doel en inhoud

De specifieke doelstellingen van dit programma zijn:

- ★ Het promoten van non-discriminatie
- ★ Tegengaan van racisme, xenofobie, homofobie en andere vormen van intolerantie
- ★ Promoten van rechten voor mensen met een handicap
- ★ Promoten van gelijkheid tussen vrouwen, mannen en gendermainstreaming
- ★ Preventie van geweld tegen kinderen, jongeren, vrouwen en andere risicogroepen
- ★ Betere naleving van de rechten van het kind
- ★ Verzekeren van het hoogste niveau bescherming persoonsgegevens
- ★ Het versterken van de uitoefening van de rechten die voortvloeien uit het burgerschap van de EU
- ★ Afdwingen van consumentenrechten

Het programma ondersteunt de volgende activiteiten:

- ★ Ondersteuning door middel van analyse, zoals de verzameling van gegevens en statistieken, de ontwikkeling van gemeenschappelijke methoden, studies, onderzoeken, analyses en enquêtes; workshops, seminars, samenkomsten van deskundigen en conferenties.
- ★ Opleidingsactiviteiten, zoals de uitwisseling van personeel, workshops, seminars, 'train-the-trainers'-evenementen, ontwikkeling van online en andere opleidingsmodules.
- ★ Kennisuitwisseling, samenwerking, bewustmaking en verspreiding.
- ★ Uitwisseling van zogenaamde best practices.
- ★ Conferenties en seminars.
- ★ Dataverzameling voor publicaties en ontwikkeling, exploitatie en onderhoud van systemen en instrumenten via ICT.
- ★ Ondersteuning voor de belangrijkste Europese netwerken en netwerken tussen gespecialiseerde instanties en organisaties, nationale, regionale en plaatselijke autoriteiten op Europees niveau; netwerken van deskundigen en

waarnemingsposten.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is een budget van € 439 miljoen beschikbaar.

Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

Gemeenten, andere publieke organisaties, NGO's en (onderzoeks)instituties komen in aanmerking voor bovenstaande programma's. Om in aanmerking te komen moet er worden samengewerkt met andere partners uit meerdere landen.

Elk jaar wordt een nieuw werkprogramma vastgesteld waarin specifieke prioriteiten voor dat jaar worden vastgesteld. Aan het begin van het jaar wordt het programma open gesteld voor nieuwe projectvoorstellen.

Informatie en contact

Contactgegevens voor vragen over het Grondrechten, gelijkheid en burgerschapsprogramma: http://ec.europa.eu/justice/contact/index_en.htm

Meer Informatie

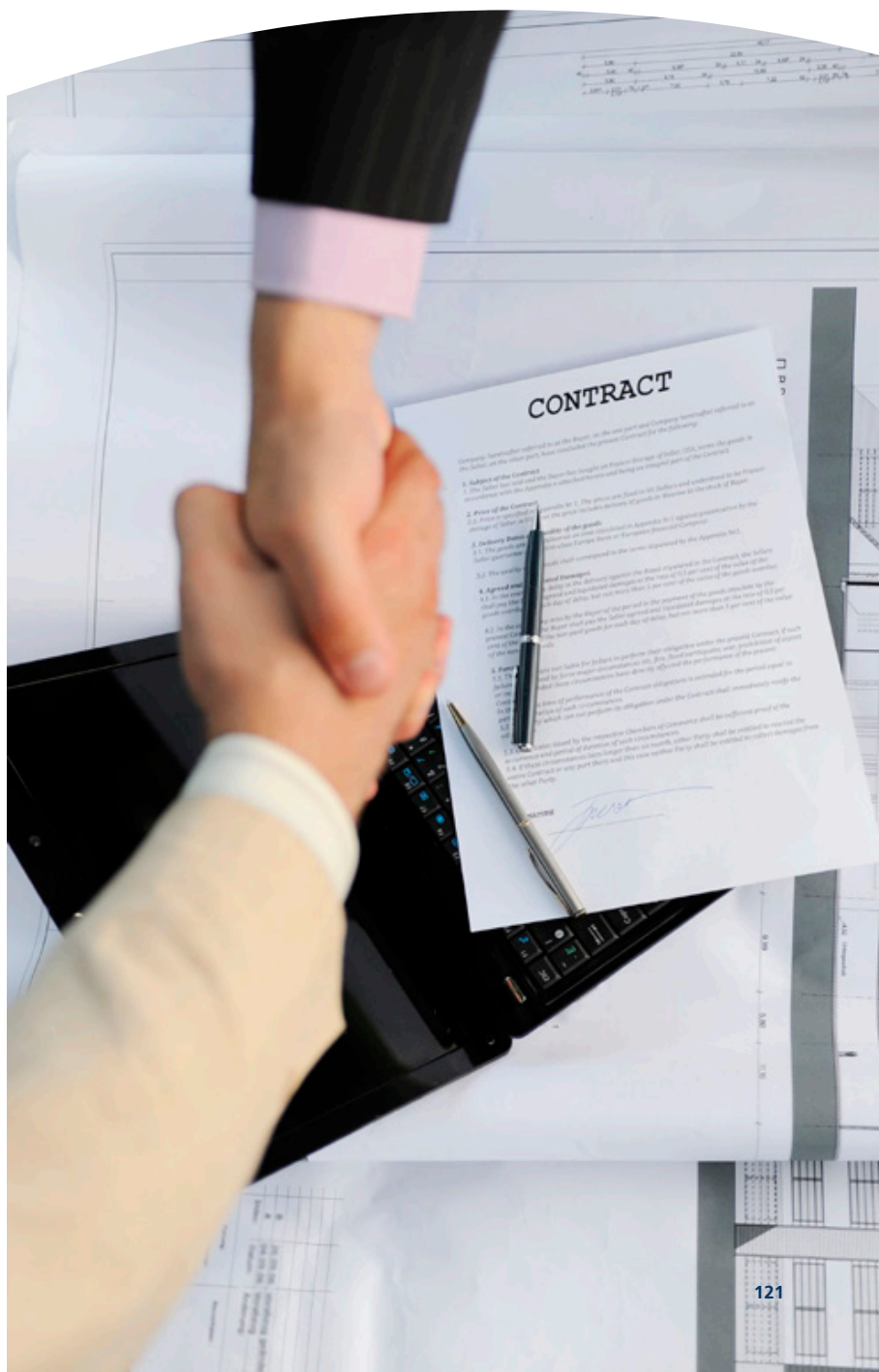
Europese Commissie DG Justitie

http://ec.europa.eu/justice/index_nl.htm

http://ec.europa.eu/justice/grants1/programmes-2014-2020/rec/index_en.htm

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

EaSI

Het programma voor Werkgelegenheid en Sociale Innovatie (Employment and Social Inclusion, EaSI) maakt deel uit van het Europees beleid inzake werkgelegenheid en het sociaal beleid. Met het EaSI programma integreert de Commissie drie reeds bestaande programma's: PROGRESS (Programma voor Werkgelegenheid en Sociale Solidariteit), EURES (European Employment Services) en PROGRESS Micro-finance Facility (microdienstverlening). EaSI richt zich op het ontwikkelen van goed beleid op het gebied van werkgelegenheid en sociale hervormingen, onder andere via beleidscoördinatie, analyses en uitwisseling van goede voorbeelden.

Doel en inhoud

Voor het onderdeel PROGRESS kunnen gemeenten aanvragen doen, de overige onderdelen (nog) niet. PROGRESS ondersteunt activiteiten met de volgende doelstelling:

- ★ Het ontwikkelen en verspreiden van hoogwaardige vergelijkbare analytische kennis op het gebied van werkgelegenheids- en sociaal beleid en de wetgeving inzake arbeidsvoorwaarden.
- ★ Het bevorderen informatie-uitwisseling en dialoog over het werkgelegenheids- en sociaal beleid.
- ★ Het ondersteunen van beleidsmakers om hervormingen te toetsen van het sociaal en arbeidsmarktbeleid.
- ★ Het vergroten van de capaciteit van de belangrijkste actoren voor het ontwikkelen en uitvoeren van sociale experimenten.
- ★ Het ondersteunen van Europese en nationale organisaties t.b.v. een verbeterde uitvoering van het werkgelegenheids- en sociaal beleid, en de wetgeving rond arbeidsvoorwaarden.

Budget

Voor de periode 2014-2020 is het budget ongeveer € 920 miljoen. Voor de PROGRESS-pijler € 500 miljoen beschikbaar. Het cofinancieringspercentage is maximaal 80%.

Dit is een gezamenlijk budget voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Voorwaarden

Het programma staat open voor lokale en regionale overheden, de arbeidsvoor-

zieningsdiensten, sociale partners, kennisinstituten, op EU-niveau georganiseerde NGO's, universiteiten en onderzoeksinstituten, evaluatiedeskundigen, de nationale bureaus voor de statistiek en de media.

PROGRESS valt rechtstreeks onder de bevoegdheid van de Europese Commissie. Alleen binnen aanbestedingen en oproepen tot het indienen van voorstellen kan beroep worden gedaan op PROGRESS. De Europese Commissie plaatst oproepen tot aanbestedingen (tenders) of oproepen tot voorstellen (calls) op haar website: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629&langId=en>. In deze 'calls for proposals' staan de specifieke voorwaarden.

Informatie en contact

Meer informatie over het indienen van aanvragen vindt u op de website van de Europese Commissie DG Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie:

I: <http://ec.europa.eu/social>

PROGRESS

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1082&langId=en>

Met vragen over de inhoud van het programma en de procedure kunt u ook terecht bij mevrouw G. Hilverdink van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid:

E: ghilverdink@minszw.nl.

